TRANSİT TİCARET

KDV, Kurumlar Vergisi ve Gümrük Vergisi Açısından
KAPSAMLI UYGULAMA REHBERİ

Meslek Mensupları (SMMM / YMM), Şirket Muhasebe ve Vergi Departmanları ile Akademik Okuyucular İçin

Aydın KOCA
E. Vergi Başmüfettişi · Yeminli Mali Müşavir

Güncel Mevzuat: Temmuz 2026
(7582 sayılı Kanun ve 26 Seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği dahil)

İstanbul 2026

Vergi Müfettişleri Derneği

Cihan Sokak No: 13/7 Sıhhiye / ANKARA
Tel: (0 312) 231 80 19
Fax: (0 312) 231 80 65
www.vmd.org.tr

ISBN: .

Grafik Tasarım ve Baskı

GİRİŞİM AJANS OFSET
MATB. BAS. YAY. DAĞ. KIRT. GIDA İNŞ. EĞT.
DAN. REK. BİL. MAK. SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
Samanyolu Cad. No:35 İskitler- Altındağ/ANKARA
Tel: 0312 384 22 23
www.girisimmatbaacilik.com

ÖNSÖZ

İşbu eser, transit ticareti KDV, kurumlar vergisi ve gümrük vergisi boyutlarıyla bir arada, aralarındaki irtibatlar kurularak ele almak maksadıyla kaleme alınmıştır. Kitap boyunca benimsenen temel yaklaşım, soyut hukuki kuralları somut örnekler, muhasebe kayıtları ve idari görüşlerle (özelgelerle) desteklemek olmuştur.

Eserin kaleme alındığı 2026 yılı, transit ticaret açısından bir dönüm noktası teşkil etmektedir: 7582 sayılı Kanun ile getirilen ve transit ticaret kazancının %95'ine (belirli hâllerde %100'üne) varan kurumlar vergisi indirimi, bu faaliyetin vergisel cazibesini köklü biçimde değiştirmiştir. Bu nedenle okuyucunun, elindeki diğer kaynakların tarihini kontrol etmesi ve 2026 öncesine ait bilgileri güncel mevzuatla birlikte değerlendirmesi hususu, kitap boyunca önemle vurgulanmıştır.

Vergi mevzuatının dinamik yapısı gereği, okuyucuların somut olaylarında güncel mevzuatı ve idari görüşleri ayrıca teyit etmeleri tavsiye olunur.

İÇİNDEKİLER

1. BÖLÜM
TRANSİT TİCARETİN KAVRAMSAL VE HUKUKİ ÇERÇEVESİ 1

2. BÖLÜM
KDV BOYUTU 7

3. BÖLÜM
KURUMLAR VERGİSİ BOYUTU 13

4. BÖLÜM
GÜMRÜK VERGİSİ BOYUTU 28

5. BÖLÜM
MUHASEBE UYGULAMASI 33

6. BÖLÜM
ÖZELGE DERLEMESİ (KONU BAZLI) 39

7. BÖLÜM
SIKÇA SORULAN SORULAR VE PRATİK BAŞVURU REHBERİ 46

SONSÖZ 50

EKLER 51

KISALTMALAR

Kısaltma	Açılımı
KDV / KDVK	Katma Değer Vergisi / Katma Değer Vergisi Kanunu (3065 sayılı)
KV / KVK	Kurumlar Vergisi / Kurumlar Vergisi Kanunu (5520 sayılı)
VUK	Vergi Usul Kanunu (213 sayılı)
GK	Gümrük Kanunu (4458 sayılı)
GİB	Gelir İdaresi Başkanlığı
VDB	Vergi Dairesi Başkanlığı
RG	Resmî Gazete
İFM	İstanbul Finans Merkezi
KKDF	Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu
KKEG	Kanunen Kabul Edilmeyen Gider
ÇVÖA	Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması
DİR	Dahilde İşleme Rejimi
SMMM	Serbest Muhasebeci Mali Müşavir
YMM	Yeminli Mali Müşavir
TCGB	Tek Cari Gümrük Beyannamesi
TRIM / TREX	Gümrük idaresinin transit beyan uygulamaları (2017'de kaldırıldı)
m.	Madde
bkz.	Bakınız

KİTABIN KULLANIMI

İşbu eser, farklı okuyucu gruplarının ihtiyaçlarına göre farklı okuma yollarına imkân verecek şekilde tanzim edilmiştir:

- **Meslek mensupları (SMMM/YMM)** için: Bölüm 2, 3 ve 4'teki teknik izahatlar ile Bölüm 6'daki özelge derlemesi ve Bölüm 7'deki hızlı başvuru tabloları öncelikli değer taşımaktadır.
- **Şirket muhasebe ve vergi departmanları** için: Bölüm 5'teki muhasebe kayıtları ile Bölüm 3'ün Ekindeki uçtan uca uygulama örneği doğrudan tatbikata kılavuzluk edecektir.
- **Akademik okuyucular** için: Bölüm 1'deki kavramsal çerçeve ile her bölümdeki hukuki dayanak izahatları teorik zemini sağlamaktadır.

Her bölüm, kendi içinde bir "Hulâsa Tablosu" ile sonlanmakta; bölümler arası irtibatlar "(bkz. Bölüm X)" atıflarıyla kurulmaktadır. Kitabın en kritik kavramsal ayrımları — **"verginin konusuna girmeme" ile "istisna", "KDV istisnası" ile "kurumlar vergisi indirimi" arasındaki farklar** — birden fazla bölümde, farklı açılardan ele alınmıştır.

1. BÖLÜM

TRANSİT TİCARETİN KAVRAMSAL VE HUKUKİ ÇERÇEVESİ

1.1. Transit Ticaretin Tanımı

Transit ticaret, Türk dış ticaret mevzuatında ilk kez sistemli biçimde 6 Haziran 2006 tarih ve 26190 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İhracat Yönetmeliği'nin 4/n maddesinde tanımlanmıştır. Mezkûr madde uyarınca transit ticaret; yurt dışında veya serbest bölgede yerleşik bir firmadan ya da antrepodan iktisap edilen malın, ülkemiz üzerinden transit olarak veya doğrudan doğruya yurt dışında veya serbest bölgede yerleşik bir firmaya ya da antrepoya satılması muamelesidir.

İşbu tanımdan hareketle transit ticaretin özü şu şekilde ifade edilebilir: **Türkiye'de mukim bir gerçek veya tüzel kişi, malı hiçbir zaman Türkiye gümrük bölgesine sokmaksızın (millileştirmeksizin) iktisap edip satmakta; elde ettiği kazanç, alım ve satım bedelleri arasındaki farktan ibaret bulunmaktadır.** Malın kendisi Türk topraklarına hiç girmeyebileceği gibi (doğrudan yurt dışından yurt dışına sevkiyat) fiziken Türkiye üzerinden de geçebilir; ancak bu geçiş esnasında mal serbest dolaşıma girmez, gümrük antreposunda veya serbest bölgede muhafaza edilir.

Örnek 1.1: İstanbul merkezli (Y) A.Ş., Almanya'da mukim bir tedarikçiden 500 ton çelik profil iktisap etmekte, malı hiçbir zaman Türkiye'ye getirmeksizin doğrudan Hollanda'da mukim bir alıcıya sevk ettirmektedir. Mal, Hamburg limanından yüklenip doğrudan Rotterdam'a taşınmakta; Türkiye sınırlarına dahi girmemektedir. İşbu muamele, transit ticaretin en yalın hâlidir; (Y) A.Ş. hiçbir gümrük işlemine taraf olmaksızın, münhasıran ticari sözleşme ve fatura ilişkisiyle kâr elde etmektedir.

Örnek 1.2: (Z) Ltd. Şti., Çin'den iktisap ettiği elektronik aksamı Mersin'deki bir gümrük antreposuna getirtmiş, malı millileştirmeksizin (yani serbest dolaşıma sokmaksızın) antrepoda beklettikten sonra Mısır'da mukim bir alıcıya satmıştır. İşbu muamelede mal fiziken Türkiye sınırları içinde bulunmuş, ancak gümrük antreposu rejimi malın hukuken "Türkiye'de" addedilmesini bertaraf etmiştir. Bu da transit ticaretin ikinci tipik görünümünü teşkil eder.

1.2. Kavramın Sınırları: Karıştırılmaması Gereken Kurumlar

Uygulamada en sık vaki olan hata, "transit ticaret" ile Gümrük Kanunu'ndaki "transit rejimi"nin aynı kurum sanılmasıdır. Bunlar birbirinden farklı hukuki kurumlar olup, aralarındaki tefrik şu şekilde izah edilebilir:

- **Gümrük mevzuatındaki transit rejimi**, eşyanın bir gümrük idaresinden diğerine, gümrük vergileri askıya alınmak suretiyle fiziken taşınmasını düzenleyen bir gümrük rejimidir (örneğin TIR taşımacılığı). Burada eşyanın mülkiyeti değişmeyebilir; asıl mesele fiziki hareketin gümrük gözetimi altında icra edilmesidir.
- **İhracat Yönetmeliği anlamında transit ticaret** ise ticari bir muameledir — bir alım-satım sözleşmesi ve buna bağlı mülkiyet devridir. Malın fiziken Türkiye'den geçip geçmemesi tali bir husustur; asıl unsur, malın Türkiye'de serbest dolaşıma girmeksizin el değiştirmesidir.

Mezkûr ayrımın gözden kaçırılması, müteakip bölümlerde izah olunacağı üzere, KDV ve gümrük vergisi uygulamasında esaslı hatalara sebebiyet verebilmektedir.

> **Örnek 1.3:** Bir nakliye firması, Bulgaristan'dan gelen bir TIR'ı Kapıkule'den alıp Habur'dan Irak'a çıkarmaktadır; malın mülkiyeti taşıma boyunca hiç değişmemekte, yalnızca fiziki geçiş gümrük gözetimi altında gerçekleşmektedir. İşbu muamele, saf anlamda **gümrük transit rejimi** olup, İhracat Yönetmeliği anlamında bir transit ticaret değildir; zira ortada bir alım-satım ve mülkiyet devri bulunmamaktadır. Buna mukabil, Örnek 1.1'deki (Y) A.Ş. muamelesinde mülkiyet Almanya'daki satıcıdan (Y) A.Ş.'ye, oradan da Hollanda'daki alıcıya geçmektedir; bu da mezkûr muameleyi tipik **bir transit** ticaret hâline getirir. Aynı coğrafi güzergâh iki farklı hukuki niteliğe bürünebilmektedir; ayrımın anahtarı fiziki hareket değil, mülkiyet devridir.

1.3. Transit Ticaretin Unsurları

Transit ticaretin hukuken var addedilebilmesi için aşağıdaki unsurların birlikte tahakkuk etmesi icap eder:

1. **Malın millileşmemesi:** Mal, Türkiye gümrük bölgesinde serbest dolaşıma sokulmamış olmalıdır. İşbu unsur, gümrük vergisi ve KDV bakımından belirleyicidir (bkz. Bölüm 2 ve Bölüm 4).
2. **Satıcı ve alıcının yurt dışında veya serbest bölgede yerleşik olması:** Türk firması yalnızca "araya giren" taraftır; malın kaynağı da varış noktası da Türkiye dışındadır (serbest bölgeler bu bakımdan kısmen Türkiye dışı addedilir).
3. **Bedel farkından kâr elde etme saiki:** Transit ticaretin ticari saiki, alış ve satış bedelleri arasındaki farktır; mezkûr fark şirketin kurum kazancına yansır (bkz. Bölüm 3).
4. **Belgeye dayalı muamele:** Muamele, taraflar arası fatura ve sevk evrakıyla tevsik edilmelidir; belgesiz veya eksik belgeli muameleler vergi incelemesinde risk teşkil eder.

Örnek 1.4 (dar mükellef unsuru): Birleşik Arap Emirlikleri'nde mukim (X) FZE, Türkiye'de bir daimi temsilci bulundurmaksızın, İtalya'dan iktisap ettiği tekstil hammaddesini doğrudan Fas'ta mukim bir alıcıya, malı hiç Türkiye'ye uğratmaksızın satmaktadır. İşbu hâlde Türk vergi mevzuatı bakımından bir kurumlar vergisi mükellefiyeti doğmaz; zira (X) FZE'nin Türkiye'de ne bir işyeri ne de daimi temsilcisi mevcuttur (bkz. Bölüm 3.2). Buna mukabil, aynı firma muameleyi Türkiye'deki bir temsilcisi marifetiyle yürütseydi, elde edilen kazanç Türkiye'de vergiye tabi olurdu.

Örnek 1.5 (bedel farkı unsuru): (K) A.Ş., Güney Kore'den 1.000.000 USD bedelle iktisap ettiği elektronik komponenti, millileştirmeksizin Brezilya'da mukim alıcıya 1.080.000 USD bedelle satmıştır. İşbu muamelede transit ticaretin ticari saiki açıkça görülür: 80.000 USD tutarındaki fark, şirketin kurum kazancına dahil edilecek olan muamele kârıdır. Mezkûr fark, hem KDV'nin konusuna girmeyen bir teslimden hem de kur riskinden müteessir bir kalem olup, ayrıntılı hesaplaması Bölüm 3.3'te ele alınacaktır.

1.4. Transit Ticaret – İhracat – İthalat – Serbest Bölge İşlemi: Mukayese

Kriter	Transit Ticaret	İhracat	İthalat	Serbest Bölge İşlemi
Malın Türkiye'ye girişi	Girmez / millileşmeden geçer	Türkiye'den çıkar	Türkiye'ye girer, millileşir	Serbest bölgede kalır
Gümrük beyannamesi	Aranmaz	Aranır (ihracat beyannamesi)	Aranır (ithalat beyannamesi)	Duruma göre değişir
KDV	Konusuna girmez (m.1, m.6)	Tam istisna (m.11-12)	Verginin konusuna girer	Duruma göre istisna
Gümrük vergisi	Doğmaz	Doğmaz (çıkışta)	Doğar	Askıya alınır
Kazancın niteliği	Alım-satım farkı	Satış hasılatı	Maliyet unsuru (kazanç, müteakip satışta doğar)	Faaliyet türüne göre
Taraflar	İkisi de yurt dışı / serbest bölge	Türkiye → yurt dışı	Yurt dışı → Türkiye	Türkiye ⊠ serbest bölge

İşbu tablo, müteakip bölümlerde her bir vergi türü tetkik edilirken referans noktası olarak kullanılacaktır.

1.5. Yasaklı ve Sınırlı Mallar

İhracat Yönetmeliği'nin 13/3 maddesi, uluslararası anlaşmalarla ticareti yasaklanmış malların yanı sıra, Ticaret Bakanlığı'nın (eski adıyla Dış Ticaret Müsteşarlığı) madde politikası itibarıyla transit ticaretine uygun görmediği malların da transit

ticaret kapsamı dışında tutulduğunu hükme bağlamaktadır. Bu tür ürün/madde kısıtlamaları zaman içinde değişebildiğinden, güncel durumun ilgili Ticaret Bakanlığı düzenlemelerinden teyidi tavsiye olunur.

> **Pratik not:** Transit ticarete başlamadan evvel yapılacak ilk kontrol, malın bu kapsamda "yasaklı veya sınırlı" bir madde olup olmadığının teyididir. Aksi hâlde muamele baştan hukuka aykırı hâle gelir ve vergisel sonuçların ötesinde idari/cezai müeyyide riski doğar.

> **Örnek 1.6:** (T) Dış Ticaret A.Ş., bir savunma sanayi alt bileşenini Ukrayna'dan alıp üçüncü bir ülkeye satmayı planlamış, ancak ön kontrolde bu malın uluslararası silah ticareti anlaşmaları kapsamında sınırlandırılmış bir kalem olduğunu tespit ederek muameleden vazgeçmiştir. İşbu örnek, sözleşme imzalanmadan evvel yapılacak "madde politikası" kontrolünün neden bir ön koşul olarak ele alınması gerektiğini göstermektedir; aksi hâlde fatura tanzim edilse, ödeme yapılsa dahi muamele baştan geçersiz addedilebilir.

1.6. Taraflar ve Belge Düzeni

1.6.1. Fatura Tanzim Zorunluluğu

Vergi Usul Kanunu'nun 232. maddesi çerçevesinde, transit ticarete konu satışlar da dahil olmak üzere ticari nitelikteki her teslim faturaya bağlanmalıdır. Transit ticarette fatura, klasik iç piyasa satış faturasından farklı bir işlev görür: burada fatura, KDV'nin konusuna girmeyen bir muameleyi tevsik etmektedir (bkz. Bölüm 2.5).

1.6.2. Transit Ticaret Formunun Tarihi Gelişimi

Geçmişte transit ticaret muamelelerini kayıt altına almak için kullanılan "transit ticaret formu", Transit Ticarete İlişkin Tebliğ'i (İhracat: 2006/6) yürürlükten kaldıran İhracat: 2008/11 sayılı Tebliğ (RG 12/7/2008, S. 26934) ile yürürlükten kaldırılmıştır. Mezkûr formun kaldırılması, transit ticaretin belgeleme yükünü hafifletmiş; muameleler artık doğrudan fatura ve sevk evrakları üzerinden takip edilir hâle gelmiştir. Benzer şekilde, TCGB Detaylı Beyan Transit Uygulaması (TRIM/TREX) gibi sistemler de 2017 yılında yürürlükten kaldırılmıştır. İşbu gelişmeler, mevzuatın zaman içinde sadeleşme ve dijitalleşme yönünde tekâmül ettiğini göstermektedir.

1.6.3. Sevk Evrakları

Transit ticarette malın fiilen taşınması bahis mevzuu olduğunda, sevk evrakları ilgili malın giriş yaptığı ve çıkış yaptığı ülkelerin kendi mevzuatına uygun şekilde tanzim edilmelidir. Türk mevzuatı, bu evrakların içeriğine doğrudan müdahale etmez; mühim olan, muamelenin muteber bir belgeyle (yurt dışındaki firmaların kendi ülke mevzuatına göre tanzim ettiği belgeler dahil) ispatlanabilir olmasıdır.

1.6.4. E-Fatura / E-Arşiv Ayrımı

Gelir İdaresi Başkanlığı'nın e-Fatura Uygulaması Gümrük İşlemleri Kılavuzu'na göre, e-fatura tanzim zorunluluğu yalnızca gümrük beyannamesi ekinde yer alan mal ihracı faturaları için geçerlidir. Diğer belgelerin ekinde yer alan ihracat faturaları e-fatura kapsamının dışındadır. Bu nedenle transit ticarete konu satış faturası İHRACAT profiliyle düzenlenemez; alıcı yurt dışında mukim olduğundan fatura kural olarak e-arşiv fatura şeklinde, **SATIŞ** fatura tipi ve "351 – İstisna Olmayan Diğer" koduyla tanzim edilir (bkz. Bölüm 2.5).

> **Örnek 1.7:** (Y) A.Ş., e-fatura mükellefi olmasına rağmen, Almanya'dan Hollanda'ya icra ettiği transit ticaret satışında gümrük beyannamesine konu bir ihracat muamelesi bulunmadığından, bu satış için e-fatura tanzim edilemez; fatura, SATIŞ tipi + 351 koduyla e-arşiv fatura olarak düzenlenir. Faturada KDV hesaplanmaz; zira muamele KDV Kanunu'nun konusuna hiç girmemektedir.

1.7. Transit Ticaretin Bir Ödeme Şekli Olmadığı Hususu

Uygulamada sıkça vaki olan bir kavram karışıklığı, transit ticaretin bir "ödeme yöntemi" (örneğin akreditif, mal mukabili ödeme gibi) olduğu yanılgısıdır. Oysa transit ticaret, malın hukuki statüsüne müteallik bir kavram olup, ödeme şekliyle doğrudan bir irtibatı yoktur. Transit ticarete konu bir muamele, peşin ödeme, akreditifli ödeme, mal mukabili ödeme veya başka herhangi bir ödeme yöntemiyle icra edilebilir. İşbu ayrımın kitabın başında netleştirilmesi, ileride KDV ve kurumlar vergisi bölümlerinde ödeme zamanlaması ile vergiyi doğuran olay arasındaki ilişkinin isabetli kurulması bakımından mühimdir.

> **Örnek 1.8:** (M) A.Ş., Hindistan'dan iktisap ettiği pamuk ipliğini Portekiz'de mukim bir tekstil firmasına satarken, Hindistan'daki tedarikçiye akreditifli ödeme yapmış, Portekiz'deki alıcıdan ise mal mukabili (malın tesliminden sonra) ödeme almıştır. İki farklı ödeme yöntemi bir arada kullanılmış olsa da muamelenin transit ticaret niteliği değişmemiştir; belirleyici olan malın millileşmeksizin el değiştirmesidir. Aynı senaryoda (M) A.Ş. isteseydi peşin ödeme veya vadeli çek gibi başka bir yöntem de tercih edebilirdi — netice aynı kalırdı.

Bölüm 1 Hulâsa Tablosu

Mevzu	Muhtasar İzahat
Hukuki dayanak	İhracat Yönetmeliği m.4/n, m.13/3
Temel unsur	Malın millileşmemesi
Belge	Fatura (VUK m.232) + sevk evrakı
Kaldırılan uygulamalar	Transit ticaret formu (2008), TRIM/TREX (2017)
Sık karışan kavram	Gümrük Kanunu'ndaki transit rejimi ile karıştırılmamalı
Ödeme şekli	Muamelenin niteliğini etkilemez

Müteakip bölümde işbu kavramsal çerçeve üzerine inşa edilerek, transit ticaretin KDV Kanunu karşısındaki durumu — bilhassa "verginin konusuna girmeme" ile "istisna" arasındaki kritik ayrım — ele alınacaktır.

2. BÖLÜM
KDV BOYUTU

2.1. Temel İlke: "Verginin Konusuna Girmeme" ile "İstisna" Arasındaki Kritik Ayrım

Transit ticaretin KDV karşısındaki durumunu isabetle kavramanın anahtarı, uygulamada en sık karıştırılan iki kavramı tefrik etmektir: **verginin konusuna girmemek** ve **istisna olmak**. Mezkûr iki kavram hukuken tamamen farklı neticeler doğurmakla birlikte, günlük dilde ve hatta bazı ikincil kaynaklarda birbirinin yerine kullanılmaktadır.

3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu'nun 1. maddesi, Türkiye'de ticari, sınai, zirai faaliyet ve serbest meslek faaliyeti çerçevesinde yapılan teslim ve hizmetler ile her türlü mal ve hizmet ithalatının KDV'ye tabi olduğunu hükme bağlamaktadır. Aynı Kanun'un 6. maddesinde ise muamelelerin Türkiye'de yapılmış addedilmesi için, malların teslim anında Türkiye'de bulunması veya hizmetin Türkiye'de ifa edilmesi ya da hizmetten Türkiye'de faydalanılması gerektiği belirtilmiştir.

Transit ticarette mal, teslim anında Türkiye'de bulunmadığından (ya hiç girmemiştir ya da antrepoda millileşmeksizin beklemektedir), muamele KDV Kanunu'nun 1. ve 6. maddeleri gereğince **verginin konusuna hiç girmez**. İşbu durum bir "istisna" değildir; zira istisna, aslında verginin konusuna giren ancak kanun koyucunun hususi bir düzenlemeyle vergiden bağışık tuttuğu muameleler için kullanılan bir terimdir. Transit ticarette ise ortada zaten vergilendirilebilir bir "Türkiye'de teslim" bulunmadığından, istisna tatbik edilecek bir konu da mevcut değildir.

Mezkûr ayrımın pratik neticesi şudur: Transit ticarete konu bir muamele, kural olarak KDV beyannamesinde hiçbir şekilde yer almaz (bkz. Bölüm 2.4). İstisna kapsamındaki muameleler ise — tam veya kısmi istisna olsun — beyannamede ayrıca gösterilir; zira bunlar verginin konusuna girmiş ancak kanunla bağışıklanmış muamelelerdir.

> **Örnek 2.1:** (A) A.Ş., Almanya'dan iktisap ettiği malı millileştirmeksizin doğrudan Fransa'ya sattığında, bu satış KDV Kanunu'nun 1. ve 6. maddeleri uyarınca verginin konusuna girmez; fatura KDV'siz tanzim edilir ve muamele KDV beyannamesinde herhangi bir satırda gösterilmez. Buna mukabil aynı (A) A.Ş. ihracat yapsaydı (malı Türkiye'den yurt dışına çıkarsaydı), bu kez muamele KDV'nin konusuna girer ancak Kanun'un 11-12. maddeleri gereği tam istisna kapsamında değerlendirilir ve beyannamede istisna satırında yer alırdı. Her iki muamele de "KDV ödenmiyor" neticesine varmakla birlikte, hukuki temelleri ve beyan usulleri tamamen farklıdır.

2.2. KDVK m.16/1-c Özel Durumu: Gerçek Bir İstisna

Transit ticarette geçerli olan yukarıdaki genel kuralın (verginin konusuna girmemesi) dışında kalan mühim bir özel durum mevcuttur: KDV Kanunu'nun 16/1-c maddesi, Gümrük Kanunu'ndaki transit ve gümrük antrepo rejimleri ile geçici depolama ve serbest bölge hükümlerinin tatbik edildiği malların **tesliminin** KDV'den istisna olduğunu düzenlemektedir.

Mezkûr madde, dar anlamda transit ticaretten farklı bir senaryoyu kapsar: **Antrepodaki veya gümrüklü sahadaki, henüz millileştirilmemiş malın, Türkiye'de yerleşik bir firmaya teslimi.** Burada alıcı artık yurt dışında değil, Türkiye'de yerleşik bir firmadır; bu nedenle muamele saf transit ticaretin tanımından (iki tarafın da yurt dışı/serbest bölgede olması) çıkar. Ancak mal hâlâ millileşmediği için kanun koyucu bu teslimi de KDV'den istisna tutmuştur; aksi hâlde antrepo ticaretinin işleyişi sekteye uğrardı. **İşbu ayrımın netleştirilmesi mühimdir:**

Senaryo	Alıcı	Hukuki nitelik	KDV durumu
Antrepodaki mal → yurt dışındaki / serbest bölgedeki firma	Yurt dışı / serbest bölge	Transit ticaret	Verginin konusuna girmez
Antrepodaki mal → Türkiye'de yerleşik firma (millileşmeden)	Türkiye'de yerleşik	KDVK m.16/1-c kapsamı	İstisna (gerçek anlamda)

Örnek 2.2: (B) Ltd. Şti., yurt dışından ithal ettiği ve Mersin'deki gümrük antreposunda muhafaza ettiği makine parçalarını, henüz millileştirmeksizin İzmir'de yerleşik (C) A.Ş.'ye satmıştır. İşbu muamelede alıcı Türkiye'de yerleşik olduğu için saf transit ticaret tanımına girmez; ancak mal millileşmediğinden KDVK m.16/1-c uyarınca KDV'den istisnadır. İşbu neticenin, Özelge 6.1.1'e konu olan hâl ile karıştırılmaması icap eder: mezkûr özelgede mal Türkiye'ye hiç getirilmeksizin Almanya'da teslim edildiğinden, teslimin Türkiye'de vuku bulmaması (KDVK m.6/a) sebebiyle muamele verginin konusuna dahi girmemiştir. Burada ise mal fiziken Türkiye'deki antrepoda bulunmakta, dolayısıyla teslim verginin konusuna girmekte; fakat antrepo rejimi tatbik edildiğinden m.16/1-c uyarınca istisna tutulmaktadır. Her iki hâlde de KDV hesaplanmaz; ancak hukuki temel — biri konu dışılık, diğeri istisna — ve buna bağlı olarak yüklenilen KDV'nin akıbeti (bkz. Bölüm 2.6) birbirinden farklıdır.

2.3. Serbest Bölge Firmaları Özel Durumu

Münhasıran KDV'den istisna edilmiş işlemler yapan mükelleflerin KDV mükellefiyeti tesis ettirmelerine ve beyanname vermelerine lüzum yoktur; işbu esas, yalnızca serbest bölgede faaliyet gösteren ve muameleleri istisna kapsamında bulunan firmalar bakımından da geçerlidir. İşbu durumda firma, icra ettiği transit

ticaret satışlarını herhangi bir KDV beyannamesiyle beyan etmez; zira zaten KDV mükellefiyeti bulunmamaktadır.

Ancak serbest bölgede faaliyet göstermekle birlikte **Türkiye'de de faaliyeti bulunan** firmalar için durum farklıdır. Bu firmalar mevzuat gereği KDV mükellefiyet kaydı açmak mecburiyetinde olduklarından, transit ticaret kapsamındaki satışlarını da — beyan mecburiyeti bulunmamakla birlikte — uygulamada KDV beyannamesinin 235 kodlu satırında göstermektedirler (bkz. Bölüm 2.4).

> **Örnek 2.3:** Yalnızca Mersin Serbest Bölgesi'nde faaliyet gösteren (D) A.Ş., burada depoladığı malları millileştirmeksizin yurt dışına sattığında, KDV mükellefiyeti bulunmadığından bu satışları hiçbir beyannamede göstermez. Buna mukabil hem serbest bölgede hem de İstanbul'da (Türkiye sınırları içinde) faaliyet gösteren (E) A.Ş., aynı nitelikteki satışını — beyan mecburiyeti bulunmamakla birlikte — KDV beyannamesinin ilgili bölümünde 235 kodla göstermeyi tercih etmektedir; zira (E) A.Ş.'nin hâlihazırda mevcut bir KDV mükellefiyeti ve gözettiği bir beyan uyumu bulunmaktadır.

2.4. Beyanname Uygulaması: 235 Kodlu Satır

Transit ticaret muameleleri, yukarıda izah olunduğu üzere KDV Kanunu'nun konusuna girmediğinden, kural olarak KDV beyannamesinde hiçbir şekilde yer almaz. Ancak uygulamada, mükelleflerin muamelenin şeffaflığını temin etmek ve vergi idaresine bu satışın "istisna değil, konu dışı" olduğunu tevsik etmek maksadıyla, beyannamenin **"Kısmi İstisna Kapsamına Giren İşlemler"** bölümünde **235 kodlu satırı** kullanması yaygın bir tatbikattır.

Bu noktada mühim bir teknik ayrıntı bulunmaktadır: 235 kodlu satırın adı "kısmi istisna" olsa da, transit ticaretin buraya yazılması muamelenin hukuken bir istisna olduğu anlamına gelmez; bu yalnızca idari/pratik bir beyan tercihidir. Nitekim bazı görüşlerce, teslimin Türkiye'de gerçekleşmemesi nedeniyle bu muamelenin **hiçbir şekilde** beyannameye yansıtılmaması ve 235 kodunun münhasıran KDVK m.16/1-c kapsamındaki gerçek istisna muameleleri (bkz. Bölüm 2.2) için kullanılması gerektiği savunulmaktadır. İşbu husus, meslek mensupları arasında hâlen tartışmalıdır; idari görüşlerle desteklenen taraf, kitabın 6. Bölümündeki özelge derlemesinde ayrıca ele alınmıştır.

Pratik öneri: Tutarlılık ve ispat kolaylığı bakımından, mükelleflerin transit ticaret satışlarını 235 kodlu satırda beyan etmeleri — bu satırı yalnızca gerçek m.16/1-c istisnası için değil, saf transit ticaret için de kullanmaları — yaygın bir tatbikat olarak tavsiye olunur; zira bu, muamelenin varlığını ve niteliğini vergi idaresine karşı tevsik işlevi görür. Şu kadar ki, "Kısmi İstisna Kapsamına Giren İşlemler" bölümünde yapılan bu beyanın, muameleye isabet eden yüklenilen KDV bakımından m.30/a tartışmasına zemin oluşturabileceği gözetilmeli; 235 kodu kullanılırken muamelenin istisna değil konu dışı olduğu, kayıt ve izahatlarda açıkça ortaya konulmalıdır.

2.5. Fatura Tanzimi

2.5.1. Saf Transit Ticarette Fatura Tipi: SATIŞ + 351 Kodu

Transit ticarete konu satışlarda fatura, İdare'nin görüşü doğrultusunda (bkz. Bölüm 6.3, Özelge 6.3.2) e-arşiv fatura olarak ve **SATIŞ** fatura tipiyle tanzim edilir; KDV muafiyet (istisna) kodu olarak "351 – İstisna Olmayan Diğer" seçilir. Zira muamele istisna değil, verginin konusu dışındadır; İSTİSNA fatura tipi, kod listesinden bir istisna sebep kodu seçilmesini gerektirdiğinden muamelenin hukuki niteliğiyle çelişen bir belge üretir. Alıcı yurt dışında mukim olduğundan (Türkiye'de vergi kimlik kaydı bulunmadığından) e-fatura tanzimi zaten mümkün değildir.

2.5.2. İSTİSNA Fatura Tipinin Yeri: m.16/1-c Teslimleri

İSTİSNA fatura tipi, gerçek bir istisnanın mevcut olduğu hâllere — bilhassa antrepodaki malın Türkiye'de mukim alıcıya m.16/1-c kapsamında teslimine — mahsustur; bu hâlde ilgili KDV istisna kodu seçilir ve alıcının e-fatura mükellefi olması hâlinde fatura e-fatura olarak tanzim edilir. Uygulamada saf transit ticaret satışlarının da İSTİSNA tipiyle tanzim edildiğine rastlanmakta ise de, İdare'nin SATIŞ tipini esas alan görüşü karşısında bu tatbikatın sürdürülmemesi tavsiye olunur.

2.5.3. KDV Hesaplanıp Hesaplanmayacağı

Her iki fatura tipinde de netice aynıdır: **faturada KDV hesaplanmaz.** Zira muamele, teslimin Türkiye'de gerçekleşmemesi nedeniyle zaten KDV'nin konusuna girmemektedir.

Örnek 2.4: (F) A.Ş., transit ticaret satışlarını evvelce İSTİSNA fatura tipiyle tanzim etmekteyken, İdare'nin görüşü doğrultusunda SATIŞ tipi + "351 – İstisna Olmayan Diğer" koduna geçmiştir. Her iki hâlde de faturada KDV hesaplanmamakla birlikte, muamelenin "istisna değil, konu dışı" niteliğini isabetle yansıtan kodlama ikincisidir (bkz. Bölüm 6.3, Özelge 6.3.2).

2.6. KDV İndirimi ve Yüklenilen KDV

Transit ticarete konu mal ve hizmet iktisapları için yapılan ödemeler kural olarak Türkiye'de KDV doğurmaz (yurt dışı tedarikçiden alım, Türkiye'de bir teslim veya hizmet ifası değildir). Ancak transit ticaret sürecinde Türkiye'de ifa edilen bazı yan hizmetler (örneğin bir Türk lojistik/nakliye firmasından alınan hizmet, sigorta, danışmanlık) KDV'ye tabi olabilir. İşbu durumda mükellefin karşılaştığı sual, mezkûr yüklenilen KDV'nin indirim konusu yapılıp yapılamayacağıdır.

İşbu hususta iki görüş mevcuttur. Lafza dayalı yaklaşıma göre, KDV Kanunu'nun 30/a maddesi, vergiye tabi olmayan malların teslimi ve hizmet ifasıyla ilgili yüklenilen KDV'nin indirimini yasaklamakta olup, verginin konusuna girmeyen transit ticaret muamelesine isabet eden yüklenimler indirilemez; indirilemeyen vergi, m.58 mucibince işin mahiyetine göre gider veya maliyet unsuru olarak dikkate alınır.

Karşı görüşe göre ise m.30/a'daki "vergiye tabi olmayan" ibaresi, Türkiye'nin vergilendirme yetkisi kapsamında bulunduğu hâlde vergilendirilmeyen işlemleri kasteder; m.6 uyarınca Türkiye'de hiç yapılmamış sayılan bir işlem bu kapsama girmez ve genel gider mahiyetindeki yüklenimlerin indirimi mümkündür.

Diğer taraftan mezkur Kanunun m.16/1-c kapsamındaki teslimler bakımından ise vaziyet nettir: mezkûr istisna, Kanun'un 32 nci maddesinde sayılmayan (kısmi) bir istisna olduğundan, bu teslimlere isabet eden yüklenilen KDV m.30/a uyarınca indirilemez; evvelce indirilmiş bir verginin mevcudiyeti hâlinde indirim, teslimin yapıldığı dönem beyannamesinin "İlave Edilecek KDV" satırında düzeltilir.

Yurt dışındaki tedarikçinin kendi ülke mevzuatı uyarınca fatura üzerinde gösterdiği yabancı KDV bakımından ise İdare'nin görüşü nettir: mezkûr vergi Türkiye'de indirim konusu yapılamaz; emtianın maliyet bedeline intikal ettirilir (bkz. Bölüm 6.1, Özelge 6.1.1).

Diğer taraftan, transit ticaretin kendisi KDV'nin konusuna girmese dahi, bu ticarete ilişkin olarak **Türkiye'de verilen ve Türkiye'de faydalanılan yan hizmetlerin** (gümrük müşavirliği, liman hizmetleri vb.) genel hükümlere göre KDV'ye tabi olabileceği gözden kaçırılmamalıdır. Nitekim İdare, transit ticaret yapan yabancı firmalara Türkiye'de verilen gümrük müşavirliği hizmetinin, hizmetin Türkiye'de ifa edilmesi ve hizmetten Türkiye'de faydalanılması nedeniyle hizmet ihracı sayılamayacağı ve KDV'ye tabi olduğu yönünde görüş vermiştir (bkz. Bölüm 6.1, Özelge 6.1.3).

2.7. Sıkça Vaki Olan Hatalar ve Risk Sahaları (Kontrol Listesi)

- Transit ticareti "istisna" olarak nitelendirip KDVK m.16 çerçevesinde yanlış istisna kodu kullanmak
- Antrepodaki malın Türkiye'de yerleşik bir firmaya teslimi (gerçek m.16/1-c istisnası) ile saf transit ticareti (konu dışı muamele) birbirine karıştırmak

- Serbest bölgede faaliyet gösteren ama Türkiye'de de faaliyeti olan firmanın KDV mükellefiyet kaydı açması gerektiğini gözden kaçırmak
- Faturada sehven KDV hesaplamak
- Yurt dışı tedarikçi faturasının, ilgili ülke mevzuatına göre muteber bir belge olup olmadığını teyit etmemek

Bölüm 2 Hulâsa Tablosu

Mevzu	Muhtasar İzahat
Genel kural	Verginin konusuna girmez (KDVK m.1, m.6)
İstisnai durum	KDVK m.16/1-c — antrepodan Türkiye'ye millileşmeden teslim
Serbest bölge	Sadece serbest bölgede faaliyet → mükellefiyet kaydı gerekmez
Beyan	Beyan mecburiyeti yok; uygulamada 235 kodlu satırda gösterilir (bkz. Bölüm 2.4)
Fatura tipi	SATIŞ + 351 kodu (e-arşiv); m.16/1-c tesliminde İSTİSNA

Müteakip bölümde, transit ticaretten elde edilen kazancın kurumlar vergisi karşısındaki durumu — dar mükellef ayrımı ve kur farkı hesaplamaları dahil olmak üzere — ele alınacaktır.

3. BÖLÜM

KURUMLAR VERGİSİ BOYUTU

Güncellik İhtarı: İşbu bölümde yer alan açıklamalar, 4 Haziran 2026 tarih ve 33270 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan **7582 sayılı "Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun**"un 7 nci, 8 inci ve 9 uncu maddeleri ile mezkûr maddelerin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları açıklayan **4 Temmuz 2026 tarih ve 33300 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 26 Seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği** hükümleri esas alınmak suretiyle kaleme alınmıştır. Söz konusu düzenlemeler, transit ticaret kazançlarının kurumlar vergisi karşısındaki vaziyetini kökten değiştirir mahiyettedir. Bu itibarla, piyasada hâlen dolaşımda bulunan ve 2026 öncesi dönemde geçerliliğini koruyan "kazancın tamamı üzerinden vergileme yapılır" şeklindeki görüşlere istinaden hareket edilmemesi, güncel mevzuat hükümlerinin esas alınması gerektiği tarafımızca önemle vurgulanır.

3.1. Kazancın Oluşumu ve Dönemsellik İlkesi Bakımından Değerlendirme

Bilindiği üzere, kurumlar vergisinin konusunu kurum kazancı teşkil etmekte olup, bu kazancın tespitinde Gelir Vergisi Kanunu'nun ticari kazanç hükümleri ile Vergi Usul Kanunu'nun dönemsellik ve tahakkuk esasları göz önünde bulundurulur. Transit ticaretten sağlanan kazanç, alım ve satım bedelleri arasındaki müspet farktan ibaret olup, mezkûr fark ilgili hesap dönemine ait kurum kazancına dahil edilmek suretiyle vergilendirilir. Kazanç ve maliyet unsurlarının, Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde belirtilen usul ve esaslar dairesinde ilgili hesaplara intikal ettirilmesi zaruridir; işlemin hangi hesap döneminde ikmal edildiği (fatura tanzim tarihi, teslim tarihi) kazancın hangi döneme isabet edeceğini tayin eder.

Örnek 3.1: Tam mükellefiyete tabi (H) A.Ş.'nin, Cezayir'den 10.000 USD (460.000 TL — 46,00 TL kurundan) bedelle iktisap ettiği emtiayı millileştirmeksizin İtalya'da mukim bir firmaya 13.000 USD (598.000 TL) bedelle devretmesi ve bu muamele nedeniyle nakliye, tahliye ve sigorta giderleri olarak 1.000 USD (46.000 TL) harcamada bulunması hâlinde, işlem neticesinde sağlanan kâr (598.000 – 460.000 – 46.000 =) **92.000 TL** olarak tahakkuk edecek ve mezkûr tutar ilgili dönem kurum kazancına dahil edilmek suretiyle vergiye tabi tutulacaktır (yeni indirim hükmü uygulanmaksızın hesaplanan tutardır; bkz. Bölüm 3.4).

3.2. Dar Mükellef Kurumlar Bakımından Değerlendirme

Dar mükellefiyete tabi kurumlar (Türkiye'de kanuni ve iş merkezi bulunmayan kurumlar) yönünden temel prensip, bu kurumların Türkiye'de bir **daimi temsilci veya işyeri** bulundurmaları hâlinde, mezkûr temsilci veya işyeri vasıtasıyla elde ettikleri kazancın Türkiye'de vergiye tabi tutulmasıdır. Türkiye'de işyeri veya daimi temsilci bulundurulmaksızın icra edilen transit ticaret muamelelerinden sağlanan kazanç ise Türkiye'de vergiye tabi olmayıp, ilgili yabancı ülke mevzuatı hükümlerine göre vergilendirilir. Şu kadar ki, mezkûr genel prensip, Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu **çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmaları** hükümleriyle birlikte mütalaa edilmelidir; zira anlaşma hükümleri somut olayda iç hukuk hükümlerine nazaran öncelikli olarak uygulama alanı bulabilir.

Örnek 3.2 (Örnek 1.4'de yer alan örneğin devamı mahiyetinde): Birleşik Arap Emirlikleri'nde mukim (X) FZE'nin Türkiye'de bir daimi temsilcisi bulunmadığından, İtalya'dan iktisap ettiği malı Fas'a satmasından mütevellit herhangi bir kurumlar vergisi mükellefiyeti Türkiye'de doğmayacaktır. Ancak, aynı muamelenin (X) FZE'nin Türkiye'deki bir temsilcisi marifetiyle icra edilmesi hâlinde, sağlanan kazanç bu kez Türkiye'de vergiye tabi olacaktır; zira muameleyi bilfiil yürüten taraf artık Türkiye'de bulunmaktadır.

3.3. Kur Farkı ve Maliyet-Hasılat Mukayesesi Bakımından Değerlendirme

Transit ticarette alım ve satım muamelelerinin ekseriyetle döviz cinsinden icra edilmesi nedeniyle, alış kuru ile satış kuru arasındaki fark da kurum kazancını doğrudan etkilemektedir. Bu husus, muamelenin ticari kârının yanı sıra, kur hareketinden mütevellit ayrı bir kazanç veya zarar unsuru teşkil edebilir.

Örnek 3.3: (K) A.Ş.'nin Güney Kore'den 1.000.000 USD bedelle iktisap ettiği emtiayı, iktisap tarihinde 1 USD = 46,00 TL kurundan 46.000.000 TL karşılığında muhasebeleştirdiği; malın millileştirilmeksizin üç ay sonra Brezilya'da mukim alıcıya 1.080.000 USD bedelle devredildiği ve devir tarihinde kurun 1 USD = 47,00 TL'ye yükseldiği farz edilsin. Bu durumda satış hasılatı (1.080.000 × 47 =) 50.760.000 TL olarak kayıtlara intikal edecektir. Ticari kâr unsuru ile kur farkından mütevellit gelir unsuru birlikte mütalaa edildiğinde, toplam kurum kazancına yansıyan tutarın her iki unsuru da ihtiva ettiği görülecektir. Muhasebe kayıtlarına ilişkin ayrıntılı açıklamalara Bölüm 5'te yer verilecektir.

Faaliyet Konusu Dışındaki Gelirlerin İndirim Karşısındaki Vaziyeti

Kur farkı bahsinde, 26 Seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği'nin indirimin şümulünü daraltan hükmünün nazara alınması zaruridir. Tebliğ'de, *"indirimden ya-*

rarlanan şirketlerin indirime konu faaliyetleri dışındaki diğer gelirleri (kasadaki nakitlerin değerlendirilmesi sonucu oluşan faiz gelirleri, dövizlerin değerlemesinden kaynaklanan kur farkları ve iktisadi kıymetlerin elden çıkarılmasından doğan gelirler gibi) ile olağan dışı gelirlerinin indirim kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir" denilmek suretiyle, indirimin yalnızca transit ticaret ve yurt dışı aracılık faaliyetinin bizzat kendisinden sağlanan kazanca hasredildiği açıkça ifade olunmuştur.

Mezkûr hüküm, yukarıda izah olunan kur farkı meselesinde ince fakat neticeleri itibarıyla mühim bir ayrımı zaruri kılmaktadır. Tarafımızca benimsenen ayrım şu şekildedir:

- **İndirime konu kazancın bir unsuru sayılması gerekenler:** Transit ticarete veya aracılık faaliyetine müteallik alacak ve borçların, muamele tarihi ile tahsil/tediye tarihi arasında maruz kaldığı kur farkları. İşbu farklar, faaliyetin bizzat kendisinden doğan ve fiilen satış bedelinin bir cüzünü teşkil eden unsurlar olup, faaliyet kazancından tefrik edilmeleri mümkün değildir. Keza aleyhe doğan kur farkları da aynı mantıkla indirime konu kazancı azaltır.
- **İndirim kapsamı dışında kalanlar:** Tahsilatı müteakip şirket kasa veya banka hesaplarında muhafaza edilen dövizin dönem sonu değerlemesinden doğan kur farkları, mezkûr nakitlerin değerlendirilmesinden elde edilen faiz ve benzeri gelirler, iktisadi kıymetlerin elden çıkarılmasından doğan kazançlar ile olağan dışı gelir ve kârlar. İşbu unsurlar, transit ticaret faaliyetinin neticesi olarak doğmuş olsalar dahi, faaliyetin kendisinden değil, faaliyetin hasılasının işletmede değerlendirilmesinden kaynaklandıklarından indirime konu edilemez.

İşbu ayrım, indirime konu faaliyetin hasılat, maliyet, gider ve kur farklarının muhasebede müstakil hesap kodlarında (601, 646, 656 vesaire hesapların alt kırılımlarında) izlenmesini fiilen mecburi kılmaktadır. Ayrıştırma yapılmaksızın toplu olarak beyan edilen kur farkı gelirlerinde ispat külfeti mükellefin üzerinde kalacak olup, bir vergi incelemesinde indirim tutarının bu yönden tenkide uğraması kuvvetle muhtemeldir.

> Örnek 3.3'te satış hasılatı olarak kayda alınan 50.760.000 TL'nin ihtiva ettiği kur unsuru, satış muamelesinin bizzat kendisinden doğduğu için indirime konu kazancın bir parçasıdır. Buna mukabil, tahsil olunan 1.080.000 USD'nin şirket hesabında bekletilmesi neticesinde ilerleyen dönemlerde doğacak değerleme kur farkları, Tebliğ'in mezkûr hükmü karşısında indirim kapsamında değildir. Uygulamada ihtiyatlı davranmayı tercih eden mükelleflerin, tahsilat sonrası kur farklarını baştan indirim dışında bırakmaları tavsiye olunur.

3.4. Kurumlar Vergisi İndirimi Bakımından Değerlendirme: 2026 Öncesi ve Sonrası Mukayesesi

3.4.1. 2026 Öncesi Dönemde Geçerli Olan Genel Prensip

7582 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesinden evvel, idarenin yerleşik görüşü şu merkezdeydi: Tam mükellefiyete tabi bir şirketin yurt dışından iktisap ettiği malı Türkiye'ye ithal etmeksizin (millileştirmeksizin) yurt dışında mukim başka bir firmaya devretmesinden sağladığı **kazancın tamamı**, ilgili dönem kurum kazancına ve geçici vergi beyanına dahil edilmek suretiyle, genel kurumlar vergisi oranı üzerinden vergilendirilmekteydi. Mezkûr dönemde transit ticarete münhasır herhangi bir indirim veya istisna hükmü bulunmamakta olup, yegâne avantaj, muamelenin KDV'nin konusuna girmemesinden ibaretti.

3.4.2. 2026 Sonrası Dönemde Geçerli Olan Yeni Hüküm: KVK Madde 10/1-i Kapsamında Kazanç İndirimi

7582 sayılı Kanun'un 7 nci maddesi ile 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi yeniden düzenlenmiş olup, **transit ticaret ile yurt dışında gerçekleşen mal alım-satımlarına aracılık faaliyetlerinden sağlanan kazançlara** ehemmiyetli bir indirim hükmü getirilmiştir. 26 Seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği, mezkûr düzenlemenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları somut örneklerle izah etmiştir.

İndirim hükmünün şümulü aşağıdaki gibidir:

Faaliyet türü	Tanım
Transit ticaret kazancı	Yurt dışından satın alınan malın Türkiye'ye getirilmeksizin (millileştirilmeksizin) yurt dışında bir başka alıcıya satılmasından sağlanan kazanç
Yurt dışı aracılık kazancı	Yurt dışında vuku bulan mal alım-satımlarına aracılık (komisyonculuk) edilmesinden sağlanan kazanç olup, mezkûr faaliyette malların gerek alıcısının gerekse satıcısının Türkiye'de bulunmaması şarttır

İndirim oranları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Kurumun vaziyeti	İndirim oranı	Vergiye tabi kalan kısım
Genel durum (herhangi bir tam mükellef kurum)	%95	%5
İstanbul Finans Merkezi'nde 7412 sayılı Kanun kapsamında katılımcı belgesini haiz olarak faaliyet gösteren kurumlar	%100	%0
Cumhurbaşkanınca uygun bulunan (4737 sayılı Endüstri Bölgeleri Kanunu kapsamındaki) endüstri bölgelerinde faaliyet gösteren kurumlar	%100	%0

İndirimden istifade şartları şu şekilde sıralanabilir:

1. Kazancın, elde edildiği hesap dönemine müteallik yıllık kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesi gereken tarihe kadar **Türkiye'ye transfer edilmiş olması** şarttır.
2. Aracılık faaliyeti mevzubahis ise, muameleye konu malların **gerek satıcısının gerekse alıcısının Türkiye'de bulunmaması** icap eder (transit ticaretin bizatihi mahiyeti gereği bu şart zaten tahakkuk etmiş sayılır).
3. %100 (sıfır vergi) oranından istifade etmek isteyen İFM katılımcıları bakımından 7412 sayılı Kanun kapsamında katılımcı belgesi ibrazı aranır; endüstri bölgelerinde faaliyet gösterenler bakımından ise ilgili bölgenin Cumhurbaşkanınca uygun bulunmuş olması şarttır.
4. Mezkûr indirimden istifade eden kazançlar için, Kurumlar Vergisi Kanunu'nun ihracat kazançlarına tanıdığı ilave 5 puanlık indirimden **ayrıca istifade edilemez** (mükerrer indirim yasağı).

Yürürlük: Düzenleme, 1 Ocak 2026 tarihinden itibaren başlayan vergilendirme dönemlerine ait kurum kazançlarına, 1 Temmuz 2026 tarihinden itibaren verilmesi icap eden beyannamelerden başlamak üzere tatbik olunur.

> **Örnek 3.4 (Örnek 3.1'in yeni hükme göre güncellenmiş şekli):** (H) A.Ş.'nin transit ticaretten sağladığı 92.000 TL tutarındaki kazancın, 2026 hesap dönemine müteallik olması ve şartların (Türkiye'ye transfer dahil) yerine getirilmiş bulunması kaydıyla, mezkûr kazancın %95'i, yani 87.400 TL'si kurumlar vergisi matrahından tenzil edilebilecek; yalnızca 4.600 TL'lik kısmı vergiye tabi kalacaktır. (H) A.Ş.'nin İstanbul Finans Merkezi'nde katılımcı belgesini haiz olarak faaliyet göstermesi hâlinde ise, kazancın tamamı (92.000 TL) matrahtan tenzil edilebilecek ve işbu muameleden fiilen kurumlar vergisi tahakkuk etmeyecektir.

3.4.3. Asgari Kurumlar Vergisi Hükümleriyle İlişkisi

7582 sayılı Kanun'un 9 uncu maddesi ile Kurumlar Vergisi Kanunu'nun "Yurt İçi Asgari Kurumlar Vergisi" başlıklı 32/C maddesinde de tadilat yapılmış olup, transit ticaret ve yurt dışı aracılık kazançlarına tanınan mezkûr indirimin, **asgari kurumlar vergisi matrahının tespitinde de kurum kazancından tenzil edilebilmesine** imkân tanınmıştır. Düzenlemenin gerekçesi, transit ticarete yönelik teşvikin, asgari kurumlar vergisi tatbikatı nedeniyle âtıl kalmasının önüne geçilmesidir. Mezkûr hüküm de Madde 7 ile aynı tarihte (1 Temmuz 2026'dan itibaren verilecek beyannameler, 1 Ocak 2026'dan itibaren başlayan dönemler için) yürürlüğe girmiştir.

3.4.4. Geçici Vergi Dönemleri Bakımından Değerlendirme

Kurumlar vergisi mükellefleri, cari vergilendirme döneminin kurumlar vergisine mahsup edilmek üzere geçici vergi ödemekle mükelleftir. Geçici vergi matrahı,

Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 32 nci maddesi ile Gelir Vergisi Kanunu'nun mükerrer 120 nci maddesi hükümleri dairesinde, kurumlar vergisi matrahının tespitine müteallik esaslara göre belirlenir. İşbu itibarla, kurum kazancının tespitinde nazara alınan indirimler — 7582 sayılı Kanun ile getirilen transit ticaret ve yurt dışı aracılık kazancı indirimi dahil — kural olarak geçici vergi matrahının tespitinde de dikkate alınır.

26 Seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği, mezkûr indirimi münhasıran yıllık beyanname ekseninde izah etmiş olup geçici vergi dönemlerine müteallik hususi bir düzenleme ihtiva etmemektedir. Tarafımızca, Tebliğ'in bu hususta sükûtunun indirimin geçici vergide uygulanamayacağı şeklinde yorumlanamayacağı; aksine, hususi bir hüküm bulunmadığından yukarıda zikredilen umumi kaidenin cari olacağı mütalaa edilmektedir.

Keza Yurt İçi Asgari Kurumlar Vergisi de geçici vergi dönemleri itibarıyla hesaplanmakta olup, 7582 sayılı Kanun'un 9 uncu maddesiyle yapılan tadilat neticesinde mezkûr indirim asgari vergi matrahının tespitinde de kurum kazancından tenzil edilebildiğinden, işbu tenzil geçici vergi dönemleri bakımından da geçerlidir.

Transfer Şartının Geçici Vergi Dönemlerindeki Vaziyeti

Uygulamada asıl tereddüt, indirimin şartı olan "kazancın Türkiye'ye transfer edilmiş olması" hususunun geçici vergi dönemlerinde nasıl değerlendirileceğinde toplanmaktadır. Kanun, mezkûr şartın vadesini geçici vergi dönemine değil, yıllık kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesi gereken tarihe bağlamıştır. Bu itibarla iki yaklaşım mümkün görünmektedir:

1. Tarafımızca benimsenen yaklaşım: Şartın vadesi henüz hulûl etmediğinden, geçici vergi dönemlerinde indirim uygulanabilir. Zira kanun koyucu transfer için yıllık beyanname verme tarihine kadar süre tanımış olup, mezkûr sürenin dolmasından evvel şartın ihlal edildiğinden söz edilemez. Aksi bir kabul, mükellefi kanunun kendisine tanıdığı süreden fiilen mahrum bırakır.
2. İhtiyatlı yaklaşım: Kazanç fiilen Türkiye'ye transfer edilmedikçe geçici vergi dönemlerinde indirim uygulanmaz; transferin tekemmülünü müteakip yıllık beyannamede indirim yapılır. İşbu yaklaşım, şartın nihayetinde yerine getirilememesi hâlinde doğacak geçici vergi tarhiyatı ve gecikme faizi riskini bertaraf eder.

> Hangi yaklaşım benimsenirse benimsensin, kazancın yıllık beyanname verme tarihine kadar Türkiye'ye transfer edilmemesi hâlinde indirimden istifade edilemez; mezkûr kazanç daha sonraki yıllarda transfer edilse dahi indirim hakkı yeniden doğmaz. Bu itibarla, transferi cari hesap dönemi içerisinde tekemmül ettirmesi muhtemel görünmeyen mükelleflerin ihtiyatlı yaklaşımı tercih etmeleri tavsiye olunur.

İndirimin Tatbik Edilebileceği İlk Geçici Vergi Dönemi

Düzenlemenin yürürlük hükmü, 1 Temmuz 2026 tarihinden itibaren verilmesi icap eden beyannameleri esas almaktadır. 2026 hesap döneminin ikinci geçici vergi beyannamesinin verilme süresi Ağustos 2026 içerisinde sona erdiğinden, lafzî yorum itibarıyla indirimin tatbik edilebileceği ilk beyanname 2026/II. geçici vergi beyannamesidir. Şu kadar ki, bazı müellifler yürürlük hükmünü yıllık beyanname ekseninde okuyarak ilk tatbikatın 2026/III. dönemde vaki olacağını savunmaktadır. İhtilafın pratik neticesi mahduttur; zira geçici vergi kümülatif esasa göre hesaplanmakta olup, ikinci dönemde tatbik edilmeyen indirim üçüncü dönemde dokuz aylık kazanç üzerinden zaten nazara alınacaktır.

> **Örnek 3.5 (Bölüm 3'ün Ekindeki (M) A.Ş. örneğinin geçici vergi boyutu):** (M) A.Ş.'nin üç muamelesi de 2026 yılının ilk altı ayında — 18.04.2026, 22.05.2026 ve 10.06.2026 tarihlerinde — tekemmül etmiştir. Birinci geçici vergi döneminde (Ocak–Mart) yalnızca Muamele 1'in iktisap kaydı bulunduğundan mezkûr dönemde vergilendirilebilir bir kazanç doğmamıştır. İkinci geçici vergi dönemi (Ocak–Haziran) itibarıyla vaziyet aşağıdaki gibidir; yıllık genel yönetim gideri ile kanunen kabul edilmeyen giderin yarısının ilk altı ayda gerçekleştiği farz olunmuştur.

Kalem	Tutar (TL)
Muamele 1, 2 ve 3 kârları toplamı	1.976.950
Genel yönetim gideri (altı aylık) (-)	(125.000)
Ticari Bilanço Kârı	**1.851.950**
Kanunen Kabul Edilmeyen Gider	5.000
Mali Kâr	**1.856.950**
İndirime konu safi kazanç (1.536.950 – 96.812 müşterek gider payı)	**1.440.138**
Transit ticaret / aracılık kazancı indirimi (1.440.138 × %95) (-)	(1.368.131)
Geçici Vergi Matrahı	**488.819**
Hesaplanan Geçici Vergi (%25)	122.205
Asgari kurumlar vergisi kontrolü (488.819 × %10)	48.882
Netice	**Hesaplanan geçici vergi (122.205 TL) asgari vergiden (48.882 TL) yüksek olduğundan asgari vergi tatbikatı bir kısıt teşkil etmemektedir**

> Hesaplanan 122.205 TL tutarındaki geçici vergi, hesap dönemi sonunda tahakkuk edecek kurumlar vergisinden mahsup edilecektir. Bölüm 3'ün Ekinde hesaplanan yıllık kurumlar vergisi 115.198 TL olduğundan, ikinci geçici vergi döneminde ödenen 122.205 TL'nin mahsuptan artan 7.007 TL'lik kısmı mükellefe iade veya diğer vergi borçlarına mahsup suretiyle intikal edecektir. Aradaki farkın sebebi, genel yönetim giderinin yılın ikinci yarısında gerçekleşen kısmı ile buna bağlı olarak müşterek gider payının ve indirim tutarının değişmesidir — bu da geçici vergi planlamasında gider dağılımının taşıdığı ehemmiyeti göstermektedir.

3.5. Belgeleme ve Muhafaza Mükellefiyetleri Bakımından Değerlendirme

Transit ticarete müteallik alış ve satışların, Vergi Usul Kanunu hükümleri dairesinde fatura ve yerine kaim olan vesaikle tevsik edilmesi ve mükelleflerin VUK'un 227 nci, 253 üncü, 257 nci ve mükerrer 257 nci maddelerinde zikredilen muhafaza ve ibraz mükellefiyetlerini ifa etmeleri zaruridir. Keza, VUK'un 459 Sıra No.lu Genel Tebliği hükümleri mucibince, belirli bir haddi (mezkûr had zaman içinde tadil edilebildiğinden güncel tutarın GİB kaynaklarından teyidi tavsiye olunur) tecavüz eden her türlü tahsilat ve tediyenin aracı finansal müesseseler (banka vesaire) vasıtasıyla icrası ve bu muamelelerin ilgili müesseselerce tanzim olunan vesaikle tevsiki mecburidir.

3.6. Transfer Fiyatlandırması Riski Bakımından Değerlendirme

Transit ticaret muamelesinin ilişkili kişiler (aynı topluluğa mensup şirketler gibi) arasında icra edilmesi hâlinde, alım ve satım bedellerinin emsallere uygunluk prensibine riayet edilerek tayin edilip edilmediği hususu, vergi incelemesi bakımından hususi bir ehemmiyet arz eder. Alış ve satış bedelleri arasındaki farkın (kârın) düşük gösterilmesi veya kârın vergi avantajı daha yüksek bir ülkeye/kuruma intikal ettirilmesi riski, transfer fiyatlandırması mevzuatı çerçevesinde tetkike konu edilebilir. 3.4'te izah edilen yeni indirim hükmü, mezkûr riski daha da mühim kılmaktadır: kazancın ekseriyeti zaten kurumlar vergisinden istisna tutulduğundan, vergi idaresinin ilişkili taraf muamelelerindeki fiyatlandırmaya matuf denetimi tezayüt edebilir.

3.7. Sıkça Vaki Olan Hatalar ve Risk Sahaları (Kontrol Listesi)

- Transit ticaret kazancının 2026 sonrası dönemde %95 (veya %100) nispetinde indirime tabi tutulabileceğinin nazara alınmaması ve eski hükme göre tam vergileme yapılması
- İndirimden istifade için mecburi olan "kazancın Türkiye'ye transfer edilmesi" şartının beyanname verme tarihine kadar ifa edilmemesi
- Aracılık faaliyetinde alıcı/satıcının Türkiye'de bulunmadığının tevsik edilmemesi

- İFM/endüstri bölgesi %100 oranından istifade edilmek istenirken katılımcı belgesi/bölge uygunluğu şartı sağlanmaksızın mezkûr oranın tatbik edilmesi
- İşbu indirim ile ihracat kazancı indiriminin aynı kazanca müştereken tatbik edilmeye çalışılması (mükerrer indirim yasağına muhalefet)
- Dar mükellef muamelelerinde daimi temsilci/işyeri vaziyetinin isabetli tespit edilmemesi
- İlişkili taraflar arası transit ticarette emsal bedel tahlilinin ihmal edilmesi
- İndirimin geçici vergi dönemlerinde uygulanıp uygulanmayacağı hususunda şirket içinde tutarlı bir yaklaşım benimsenmemesi ve dönemler arasında farklı tatbikat yapılması.

Bölüm 3 Hulâsa Tablosu

Mevzu	Muhtasar İzahat
Kazancın mahiyeti	Alış-satış bedel farkı + kur farkı
Dar mükellef	Daimi temsilci/işyeri yoksa Türkiye'de vergiye tabi tutulmaz (ÇVÖA hükümlerine dikkat)
2026 öncesi hüküm	Kazancın tamamı genel oran üzerinden vergilendirilirdi
2026 sonrası hüküm (7582 s. Kanun, m.7 — KVK m.10/1-i)	Kazancın %95'i (İFM / endüstri bölgesinde %100'ü) matrahtan tenzil edilir
Şart	Kazancın beyanname verme tarihine kadar Türkiye'ye transferi
Asgari KV ilişkisi	İndirim, asgari kurumlar vergisi matrahından da tenzil edilebilir (KVK m.32/C)
Geçici vergi	İndirim geçici vergi dönemlerinde de tatbik edilir; ilk tatbikat 2026/II. dönem (bkz. Bölüm 3.4.4)
Yürürlük	1/1/2026 dönemi kazançları, 1/7/2026'dan itibaren verilecek beyannameler

3.8. EK — KAPSAMLI UYGULAMA ÖRNEĞİ VE KURUMLAR VERGİSİ BEYANNAMESİ ÖZETİ

İşbu ekte, kitabın Bölüm 1, 2 ve 3'te izah olunan hükümler bir arada tatbik edilmek suretiyle, birden fazla muameleyi ihtiva eden mürekkep bir örnek olay tanzim edilmiş ve neticede bir Kurumlar Vergisi Beyannamesi özeti tanzim edilmiştir. Örnek, bilhassa 7582 sayılı Kanun'un 7 nci maddesiyle getirilen kazanç indiriminin, birbirinden farklı üç muamele türü üzerindeki farklı tesirini göstermek maksadıyla kurgulanmıştır.

E.1. Olay Örgüsü ve Mükellef Profili

(M) Dış Ticaret A.Ş., İstanbul merkezli, tam mükellefiyete tabi, bilanço esasına göre defter tutan bir sermaye şirketidir. Şirket, İstanbul Finans Merkezi'nde katı-

lımcı belgesini haiz değildir; keza Cumhurbaşkanı'nca uygun bulunan bir endüstri bölgesinde de faaliyet göstermemektedir (bu nokta, E.5'te ayrıca mukayese edilecektir). Şirketin 2026 hesap dönemi içerisinde gerçekleştirdiği ve işbu örneğe konu üç muamele aşağıda tafsilen izah olunmuştur.

Muamele 1 — Klasik Transit Ticaret

(M) A.Ş., Almanya'da mukim bir tedarikçiden 200.000 USD bedelle iktisap ettiği emtiayı, Türkiye'ye hiç uğratmaksızın (millileştirmeksizin), Hollanda'da mukim bir alıcıya 212.000 USD bedelle devretmiştir. Muameleye müteallik navlun ve sigorta gideri 4.000 USD olarak tahakkuk etmiştir.

Kalem	Döviz tutarı	Kur (TL)	TL karşılığı
Alış bedeli	200.000 USD	46,00	9.200.000
Navlun + sigorta gideri	4.000 USD	46,00	184.000
Toplam maliyet			**9.384.000**
Satış bedeli	212.000 USD	46,60	9.879.200
Muamele 1 kârı			**495.200**

Muamele 2 — KDVK Madde 16/1-c Kapsamında Antrepo Teslimi

(M) A.Ş., yurt dışından iktisap ederek Mersin'deki gümrük antreposunda muhafaza ettiği bir başka emtiayı, millileştirmeksizin, Türkiye'de yerleşik (Y) Sanayi A.Ş.'ye devretmiştir. Bu muamele, Bölüm 2.2'de izah olunduğu üzere, alıcının Türkiye'de mukim olması nedeniyle klasik transit ticaret tanımına girmemekte, bilakis KDVK m.16/1-c kapsamında gerçek bir istisnaya konu olmaktadır.

Kalem	Döviz tutarı	Kur (TL)	TL karşılığı
Alış bedeli	60.000 USD	46,00	2.760.000
Satış bedeli (TL cinsinden fatura)	—	—	3.200.000
Muamele 2 kârı			**440.000**

Muamele 3 — Yurt Dışı Mal Alım-Satımına Aracılık

(M) A.Ş., İspanya'da mukim bir satıcı ile Mısır'da mukim bir alıcı arasındaki mal alım-satımına aracılık etmiş; her iki taraf da Türkiye'de mukim olmadığından bu muamele, 7582 sayılı Kanun'un aradığı "aracılık faaliyetine ilişkin malların satıcısının ve alıcısının Türkiye'de bulunmaması" şartını sağlamaktadır.

Kalem	Döviz tutarı	Kur (TL)	TL karşılığı
Komisyon geliri	24.000 USD	46,30	1.111.200
Aracılığa müteallik gider (haberleşme, danışmanlık)	1.500 USD	46,30	69.450
Muamele 3 kârı			**1.041.750**

Genel Yönetim Gideri ve Kanunen Kabul Edilmeyen Gider

Şirketin, yukarıdaki üç muameleye doğrudan isnat edilemeyen genel yönetim gideri (kira, personel vesaire) 250.000 TL olarak gerçekleşmiştir. Ayrıca, binek otomobil giderlerine ilişkin kısıtlama nedeniyle 10.000 TL tutarında kanunen kabul edilmeyen gider (KKEG) tespit edilmiştir.

E.2. Katma Değer Vergisi Bakımından Değerlendirme

Muamele	KDV Kanunu karşısındaki vaziyeti	Beyanname akıbeti
Muamele 1 (klasik transit ticaret)	Teslim Türkiye'de vuku bulmadığından KDVK m.1 ve m.6 gereği verginin konusuna girmez	Beyannamede gösterilmez veya ihtiyaten 235 kodlu satırda beyan edilir (bkz. Bölüm 2.4)
Muamele 2 (antrepo teslimi — m.16/1-c)	Gerçek bir istisna hükmüne tabidir	235 kodlu satırda ("Kısmi İstisna Kapsamına Giren İşlemler") beyanı zorunludur
Muamele 3 (aracılık / komisyonculuk hizmeti)	Hizmetin iki tarafı da yurt dışında olduğundan, hizmet ihracı şartlarının (KDVK m.11/1-a; bedelin döviz olarak Türkiye'ye getirilmesi dahil) sağlanması kaydıyla tam istisna kapsamında mütalaa edilebilir	Hizmet ihracı istisnası satırında beyan edilir; şartların tahakkuk etmemesi hâlinde genel hükümler dairesinde KDV hesaplanması icap edebileceği tarafımızca hatırlatılır

E.3. Kurumlar Vergisi Matrahının Tespiti

E.3.1. Ticari Bilanço Kârının Tespiti

Kalem	Tutar (TL)
Muamele 1 kârı (klasik transit ticaret)	495.200
Muamele 2 kârı (antrepo teslimi — m.16/1-c)	440.000
Muamele 3 kârı (aracılık)	1.041.750
Genel yönetim gideri (-)	(250.000)
Ticari Bilanço Kârı	**1.726.950**

E.3.2. Mali Kârın Tespiti

Kalem	Tutar (TL)
Ticari Bilanço Kârı	1.726.950
Kanunen Kabul Edilmeyen Gider (KKEG)	10.000
Mali Kâr	**1.736.950**

E.3.3. Transit Ticaret ve Aracılık Kazancı İndiriminin Tespiti

7582 sayılı Kanun'un 7 nci maddesiyle yeniden düzenlenen KVK m.10/1-i hükmü uyarınca, yalnızca Muamele 1 (klasik transit ticaret) ve Muamele 3 (aracılık) kazançları indirime konu edilebilir. Muamele 2'den sağlanan kazanç, alıcının Türkiye'de mukim olması nedeniyle mezkûr indirimin şümulü dışında kalmaktadır; bu kazanç yalnızca KDV bakımından istisnaya (m.16/1-c) konu olmuş, kurumlar vergisi bakımından herhangi bir indirime tabi tutulmamıştır. İşbu husus, kitabın en mühim ayrımlarından birini teşkil eder: "KDV'den istisna olma" ile "kurumlar vergisi indirimine konu olma", birbirinden bağımsız hukuki müesseseler olup birinin varlığı diğerini istilzam etmez.

Kalem	Tutar (TL)
İndirime konu brüt kazanç (Muamele 1: 495.200 + Muamele 3: 1.041.750)	1.536.950
Müşterek genel giderden pay (250.000 × %77,4496) (-)	(193.624)
İndirime konu safi kazanç	**1.343.326**
İndirim oranı (genel durum)	%95
İndirim tutarı (1.343.326 × %95)	**1.276.160**

Şart: İşbu indirimden istifade edilebilmesi için, mezkûr kazancın 2026 hesap dönemine ait kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesi gereken tarihe (2027 Nisan ayı sonuna) kadar Türkiye'ye transfer edilmiş olması icap eder. İşbu örnekte şartın sağlandığı farz olunmuştur.

Müşterek genel giderlerin dağıtımı: İndirime konu olan kazanç, mezkûr faaliyete isabet eden müşterek genel giderler tenzil edildikten sonraki safi kazançtır. İşbu örnekte 250.000 TL tutarındaki genel yönetim gideri, hasılat anahtarı esas alınarak paylaştırılmıştır: indirime konu hasılat (9.879.200 + 1.111.200 =) 10.990.400 TL, toplam hasılatın (14.190.400 TL) %77,4496'sını teşkil ettiğinden, mezkûr giderin (250.000 × %77,4496 =) 193.624 TL'lik kısmı indirime konu faaliyete isabet etmektedir. Dağıtım anahtarının (hasılat, brüt kâr, doğrudan işgücü vesaire) makul ve yıllar itibarıyla tutarlı olması, tercih değiştirildiğinde gerekçesinin dosyada muhafaza edilmesi icap eder. Keza indirime konu faaliyetin hasılat, maliyet ve giderlerinin muhasebede ayrı hesap kodlarında izlenmesi, indirimin tevsiki bakımından fiilen bir ön şarttır.

E.3.4. Kurumlar Vergisi Matrahının ve Hesaplanan Verginin Tespiti

Kalem	Tutar (TL)
Mali Kâr	1.736.950
Transit ticaret / aracılık kazancı indirimi (-)	(1.276.160)
Kurumlar Vergisi Matrahı	**460.790**
Kurumlar vergisi oranı (2026, genel oran)	%25
Hesaplanan Kurumlar Vergisi	**115.198**

E.3.5. Yurt İçi Asgari Kurumlar Vergisi Kontrolü

7582 sayılı Kanun'un 9 uncu maddesi ile KVK m.32/C'de yapılan tadilat mucibince, transit ticaret / aracılık kazancı indirimi asgari kurumlar vergisi matrahından da tenzil edilebilmektedir. Bu itibarla, asgari vergi matrahı da normal matrahla aynı tutar (460.790 TL) üzerinden hesaplanacaktır.

Kalem	Tutar (TL)
Asgari Kurumlar Vergisi Matrahı (indirim düşülmüş)	460.790
Asgari oran	%10
Asgari Kurumlar Vergisi	**46.079**
Hesaplanan Kurumlar Vergisi (E.3.4)	115.198
Mukayese	**Hesaplanan vergi (115.198 TL), asgari vergiden (46.079 TL) yüksek olduğundan asgari kurumlar vergisi tatbikatı bir kısıt teşkil etmemektedir**

E.4. Kurumlar Vergisi Beyannamesi Özeti (2026 Hesap Dönemi)

Beyanname Kalemi	Tutar (TL)
Ticari Bilanço Kârı	1.726.950
İlaveler: Kanunen Kabul Edilmeyen Giderler	10.000
Kâr ve İlaveler Toplamı (Mali Kâr)	**1.736.950**
İndirimler: Transit Ticaret ve Yurt Dışı Aracılık Kazancı İndirimi (KVK m.10/1-i) (-)	(1.276.160)
Kurumlar Vergisi Matrahı	**460.790**
Hesaplanan Kurumlar Vergisi (%25)	115.198
Yurt İçi Asgari Kurumlar Vergisi (kontrol amaçlı, %10)	46.079
Mahsuplar: Ödenen Geçici Vergi (Örnek 3.5) (-)	(122.205)
Ödenecek Kurumlar Vergisi	**0**
İade veya Diğer Vergi Borçlarına Mahsup Edilecek Tutar	**7.007**

Not: Örnek 3.5'te hesaplanan 2026/II. dönem geçici vergisinin (122.205 TL) süresinde ödendiği farz olunmuştur; mahsup, tahakkuk eden değil fiilen ödenen geçici vergiye münhasırdır (KVK m.34). Mahsup ve iade kayıtları için bkz. Bölüm 5.5.4.

E.5. Mukayeseli Senaryo: İstanbul Finans Merkezi Katılımcısı Olunması Hâli

(M) A.Ş.'nin 7412 sayılı Kanun kapsamında İstanbul Finans Merkezi'nde katılımcı belgesini haiz olarak faaliyet gösterdiği farz olunursa, Muamele 1 ve Muamele 3'ten sağlanan ve müşterek gider payı düşülmüş safi kazancın (1.343.326 TL) tamamı (%100) matrahtan tenzil edilebilecektir.

Kalem	Genel Durum (TL)	İFM Katılımcısı Olunması Hâli (TL)
Mali Kâr	1.736.950	1.736.950
İndirim oranı	%95	%100
İndirim tutarı	1.276.160	1.343.326
Kurumlar Vergisi Matrahı	460.790	393.624
Hesaplanan Kurumlar Vergisi (%25)	115.198	98.406
Asgari Kurumlar Vergisi (%10)	46.079	39.362
Ödenecek Vergi	**115.198**	**98.406**

E.6. Kanaat ve Netice

Yukarıda tafsilen izah olunan örnek olay, kitabın müteaddit bölümlerinde ele alınan üç temel ayrımı somut rakamlarla teyit eder mahiyettedir:

1. **KDV istisnası ile kurumlar vergisi indirimi birbirinden bağımsızdır.** Muamele 2, KDV bakımından istisnaya (m.16/1-c) konu olmasına rağmen, alıcının Türkiye'de mukim olması nedeniyle kurumlar vergisi indiriminden (KVK m.10/1-i) istifade edememiştir.
2. **7582 sayılı Kanun'un getirdiği indirim, transit ticaret kazancının vergi yükünü ehemmiyetli ölçüde hafifletmektedir.** İşbu örnekte, indirime konu kazanç üzerindeki fiili vergi yükü, indirim uygulanmasaydı %25 iken, indirim sonrasında matrahın küçülmesi nedeniyle çok daha düşük bir seviyeye gerilemiştir.
3. **İstanbul Finans Merkezi katılımcılığı, aynı muamele hacminde dahi ödenecek vergiyi ciddi ölçüde azaltmaktadır** (E.5'te görüldüğü üzere 115.198 TL'den 98.406 TL'ye).

Mükelleflerin, işbu indirimden azami istifade edebilmeleri bakımından, muamelelerini Türkiye'de mukim olmayan taraflar arasında yapılandırmaları, kazancın

süresi içinde Türkiye'ye transferini titizlikle tevsik etmeleri ve İFM/endüstri bölgesi katılımcılığı imkânlarını değerlendirmeleri tarafımızca tavsiye olunur.

İşbu ek, Bölüm 4'te ele alınacak gümrük vergisi hükümleriyle birlikte mütalaa edildiğinde, transit ticaretin üç ayaklı (KDV, kurumlar vergisi, gümrük vergisi) vergisel tablosu tamamlanmış olacaktır.

4. BÖLÜM
GÜMRÜK VERGİSİ BOYUTU

4.1. Gümrük Beyannamesi Aranmaması Bakımından Değerlendirme

Transit ticarete konu eşya, Türkiye gümrük bölgesine millileşmek suretiyle girmediğinden, mezkûr eşya için **gümrük beyannamesi tanzimine lüzum bulunmamaktadır.** İşbu husus, transit ticaretin gerek KDV gerekse gümrük vergisi bakımından muafiyetinin temelini teşkil eder; zira gümrük vergisinin doğumu, eşyanın ithalat rejimine (serbest dolaşıma giriş) tabi tutulmasına vabestedir. Transit ticarette eşya bu rejime hiç girmediğinden, gümrük vergisi mükellefiyeti de bilfiil doğmaz.

Bununla birlikte, muamelenin **gerçekte** ihracat veya ithalat mahiyetinde olup olmadığının tespiti bakımından, gümrük idaresinin denetim yetkisinin mahfuz kaldığı tarafımızca hatırlatılır; zira transit ticaret kisvesi altında fiilen ithalat veya ihracat yapılması, işbu bölümde izah olunan muafiyetlerin suistimali mahiyetinde olup, tespiti hâlinde idari ve cezai müeyyideleri intaç edebilir.

4.2. Antrepo, Geçici Depolama ve Serbest Bölge Rejimleriyle İrtibat Bakımından Değerlendirme

4.2.1. Eşyanın Fiziken Türkiye'ye Getirilmemesi Hâli

Eşyanın Türkiye gümrük bölgesine fiziken hiç uğramaksızın, doğrudan yabancı ülkeden yabancı ülkeye sevk edilmesi hâlinde (Bölüm 1, Örnek 1.1'de izah olunan tipik senaryo), gerek gümrük beyannamesi gerekse antrepo beyannamesi tanzimine lüzum yoktur.

4.2.2. Eşyanın Antrepoya İndirilmesi Hâli

Eşyanın Türkiye'ye getirilerek gümrüklü antrepolara indirilmesi ve müteakiben millileştirilmeksizin başka bir ülkeye satılması hâlinde ise, mezkûr eşya için **antrepo beyannamesi tanzimi zaruridir.** İşbu husus, Bölüm 1, Örnek 1.2'de izah olunan senaryoya (Mersin'deki antrepoda muhafaza edilen eşya) tekabül eder. Antrepo beyannamesi, eşyanın gümrük gözetimi altında bulunduğunu ve serbest dolaşıma sokulmadığını tevsik eden temel vesikadır.

> **Mühim bir teknik eksiklik:** Uygulamada, ne transit beyannamesinde ne de antrepo beyannamesinde, eşyanın "transit ticaret" kapsamında bulunduğunu gösterir müstakil bir ibare bulunmamaktadır. İşbu eksiklik, bazı hâllerde yanlış uygulamalara sebebiyet verebilmekte olup, mükelleflerin işlemin transit ticaret mahiyetinde olduğunu, fatura, sözleşme ve sair ticari vesaikle ayrıca ve kuvvetle tevsik etmeleri tavsiye olunur.

4.2.3. Serbest Bölge Üzerinden Yapılan Muameleler

Serbest bölgelerde depolanan veya bu bölgelerden iktisap edilen eşyanın millileştirilmeksizin yurt dışına satılması hâlinde de, eşyanın gümrük mevzuatı bakımından Türkiye gümrük bölgesi dışında addedilmesi nedeniyle gümrük vergisi doğmaz. Bu hususun KDV boyutuyla irtibatı Bölüm 2.3'te tafsilen izah olunmuştur.

4.3. Vergi, Resim ve Harç İstisnaları Bakımından Değerlendirme

Transit ticaret muameleleri, münhasıran gümrük vergisinden değil, aşağıda sayılan sair mali yükümlülüklerden de istisna tutulmuştur:

Yükümlülük türü	Vaziyeti	Hukuki dayanağı
Gümrük vergisi	İstisna (doğmaz)	4458 sayılı Gümrük Kanunu — eşya serbest dolaşıma girmediğinden
Katma Değer Vergisi	Konusuna girmez / istisna (bkz. Bölüm 2)	KDVK m.1, m.6, m.16/1-c
Damga Vergisi	İstisna	488 sayılı Damga Vergisi Kanunu Ek Madde 2/1-ç
Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu (KKDF)	Uygulanmaz	Türkiye'ye eşya ithalatı bilfiil vuku bulmadığından KKDF'nin konusu oluşmaz
İhracat, Transit Ticaret ve Döviz Kazandırıcı Faaliyetlerde Vergi, Resim ve Harç İstisnası	Uygulanabilir	İlgili Tebliğ'in 4/1-a ve 4/1-ç maddeleri (transit ticaretin finansmanında kullanılan krediler ve buna müteallik ödemeler)

> **Değerlendirme:** İşbu tablo, transit ticaretin yalnızca "tek bir vergiden muaf" bir muamele olmadığını, bilakis mükellefin karşılaşabileceği hemen her mali yükümlülük bakımından esaslı bir muafiyetler bütünü teşkil ettiğini göstermektedir. Şu kadar ki, bu durum mükellefi belgeleme ve tevsik mükellefiyetinden azade kılmaz; her bir istisnanın şartlarının müstakilen sağlanması icap eder.

4.4. Fiziki Transit Hâlinde Ek Yükümlülükler

Eşyanın bir ülkeden başka bir ülkeye Türkiye üzerinden **fiilen taşınması** (Örnek 1.3'de izah olunan gümrük transit rejimi anlamında) hâlinde, aşağıdaki ilave yükümlülükler doğabilir:

- **Transit beyannamesi:** Eşyanın lojistiği çerçevesinde bir ülkeden başkasına taşınması hâlinde tanzimi zorunludur.
- **TIR Karnesi, Form 302, ATA Karnesi:** Belirli hâllerde transit beyannamesi yerine kullanılabilir.
- **Teminat, mühürleme, süre ve memur refakati:** Transit rejiminin işleyişini güvence altına almak maksadıyla öngörülen tamamlayıcı tedbirlerdir; beyan

doğruluğu, belge gerçekliği, ayniyet, süre ve varış gümrük idaresine sunum şartlarının birlikte yönetilmemesi hâlinde gümrük yükümlülüğü doğabileceği tarafımızca hatırlatılır.

> **Mühim ayrım:** İşbu 4.4'te izah olunan yükümlülükler, **saf transit ticaretin değil, gümrük mevzuatındaki transit rejiminin (Bölüm 1.2) neticeleridir**. Malın mülkiyetinin el değiştirmediği, yalnızca fiziken bir ülkeden diğerine nakledildiği hâllerde bu yükümlülükler doğar; buna mukabil, malın mülkiyeti el değiştirmekle birlikte Türkiye'ye hiç uğramadığı saf transit ticaret hâllerinde (Örnek 1.1) bu yükümlülükler bahis mevzuu olmaz.

4.5. Kambiyo Mevzuatı Bakımından Değerlendirme ve Kurumlar Vergisi Hükümleriyle Çelişebilecek Husus

Kambiyo mevzuatı bakımından, transit ticaret kapsamında elde edilen satış bedellerinin **yurda getirilme mecburiyeti bulunmamaktadır**; Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar'a İlişkin Tebliğ (No: 2008-32/34) çerçevesinde, mezkûr bedellerin tasarruf şekli mükellefin serbestisine bırakılmıştır.

Tarafımızca önemle vurgulanması gereken husus şudur: İşbu kambiyo serbestisi, Bölüm 3.4.2'de izah olunan **7582 sayılı Kanun kapsamındaki kurumlar vergisi indiriminin** aradığı "kazancın Türkiye'ye transfer edilmesi" şartıyla **karıştırılmamalıdır.** Kambiyo mevzuatı, satış bedelinin yurda getirilmesini mecburi kılmazken; 7582 sayılı Kanun'un getirdiği %95/%100 kazanç indiriminden istifade edilebilmesi için, münhasıran **kazancın** (bedelin tamamının değil, vergiye esas kâr unsurunun) ilgili beyanname verme tarihine kadar Türkiye'ye transfer edilmiş olması **vergisel bir şart olarak** aranmaktadır. Diğer bir ifadeyle, mükellef kambiyo mevzuatı bakımından bedeli yurda getirmek zorunda olmasa dahi, kurumlar vergisi indiriminden istifade etmek istiyorsa, kazancını mezkûr süre içinde Türkiye'ye transfer etmek durumundadır. İşbu iki farklı mevzuat dalının (kambiyo ve kurumlar vergisi) birbirinden bağımsız şartlar öngördüğü, mükelleflerce gözden kaçırılmaması gereken mühim bir hususdur.

4.6. Zararına Satış (Aleyhte Fark) İmkânı

2008 yılında yapılan mevzuat değişikliği evveliyatında, transit ticarette yalnızca **lehte fark** (satış bedelinin alış bedelinden yüksek olması) esası cari iken, güncel mevzuatta **zararına satışa (aleyhte fark)** da imkân tanınmıştır. (*Transit Ticarete İlişkin Tebliğ'i — İhracat: 2006/6 — yürürlükten kaldıran İhracat: 2008/11 sayılı Tebliğ; RG 12/7/2008, S. 26934)* İşbu değişiklik, piyasa koşullarında değer kaybına uğrayan malların elden çıkarılmasını kolaylaştırarak, tacirlerin zararlarını asgariye indirmelerine hizmet eder mahiyettedir.

Değerlendirme: Aleyhte fark ile sonuçlanan bir transit ticaret muamelesinde, doğal olarak kurumlar vergisi matrahına dahil edilecek müspet bir kazanç unsuru bulunmayacağından, Bölüm 3.4'te izah olunan indirim hükmü de tatbik alanı bulmayacaktır (indirilecek bir kazanç mevcut olmadığından). Şu kadar ki, zarar unsuru, mükellefin sair kazançlarıyla mahsup edilebilecek bir zarar unsuru olarak kurum kazancının tespitinde dikkate alınabilecektir.

4.7. Gümrük Mevzuatı İhlalleri ve Müeyyideler

Transit ticaret kisvesi altında fiilen gerçekleştirilen ancak mahiyeti itibarıyla ithalat veya ihracat addedilmesi icap eden muameleler, gümrük idaresince tespit edildiği takdirde, 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun ilgili müeyyide hükümleri (gümrük vergisi tarhiyatı, para cezası vesaire) tatbik alanı bulabilir. Bilhassa, malın gerçekte millileştirildiği hâlde bu hususun gizlenmesi veya antrepo/transit rejimi hükümlerinin suistimal edilmesi, hem gümrük mevzuatı hem de vergi mevzuatı bakımından esaslı bir risk sahası teşkil eder.

4.8. Sıkça Vaki Olan Hatalar ve Risk Sahaları (Kontrol Listesi)

- Eşyanın antrepoya indirilmesi hâlinde antrepo beyannamesi tanzim edilmemesi
- Fiziki transit hâlinde (eşyanın Türkiye üzerinden nakli) transit beyannamesi veya muadili belgenin (TIR Karnesi vesaire) tanzim edilmemesi
- İşlemin transit ticaret mahiyetinde olduğunun fatura ve sair vesaikle yeterince tevsik edilmemesi (beyannamelerde müstakil bir "transit ticaret" ibaresi bulunmadığından bu tevsik mükellefe düşer)
- Kambiyo mevzuatındaki bedel serbestisi ile kurumlar vergisi indiriminin aradığı "kazancın Türkiye'ye transferi" şartının birbirine karıştırılması
- Yasaklı/sınırlı mal kontrolünün (Bölüm 1.5) transit ticarete başlamadan evvel icra edilmemesi
- Transit ticaret kisvesi altında fiili ithalat/ihracat yapılması (gümrük mevzuatı suistimali riski)

Bölüm 4 Hulâsa Tablosu

Mevzu	Muhtasar İzahat
Gümrük beyannamesi	Aranmaz (eşya millileşmediğinden)
Antrepo beyannamesi	Eşya Türkiye'ye getirilip antrepoya indirilirse zaruridir
Transit beyannamesi	Eşyanın fiziken Türkiye üzerinden nakli hâlinde zaruridir (gümrük transit rejimi)
Damga Vergisi	İstisna (488 s. Kanun Ek m.2/1-ç)
KKDF	Uygulanmaz
Kambiyo mevzuatı	Bedelin yurda getirilmesi mecburi değil (2008-32/34 sayılı Tebliğ) — **KV indirimi şartıyla karıştırılmamalı**
Zararına satış	2008'den itibaren mümkün (aleyhte fark)

Müteakip bölümde, işbu üç vergi türüne (KDV, kurumlar vergisi, gümrük vergisi) ilişkin muamelelerin muhasebe kayıtları örneklerle ele alınacaktır.

5. BÖLÜM
MUHASEBE UYGULAMASI

İşbu bölümde tanzim olunan yevmiye kayıtları, Bölüm 3'ün Ekinde tafsilen izah olunan **(M) Dış Ticaret A.Ş.** örneğine ait üç muameleyi (klasik transit ticaret, KDVK m.16/1-c antrepo teslimi, yurt dışı aracılık) esas almaktadır. Rakamların tutarlılığı bakımından, işbu bölümdeki kayıtlar Bölüm 3'ün Ekindeki tutarlarla birebir mutabıktır.

5.1. Muhasebe İlkeleri ve Hesap Planı Tercihi Bakımından Değerlendirme

Transit ticarete konu emtia, Türkiye'ye fiziken hiç uğramadığı veya millileşmeden antrepoda beklediği için, mezkûr emtianın **153 Ticari Mallar** hesabında izlenip izlenmeyeceği hususu, muhasebe literatüründe tartışmalıdır. Tarafımızca benimsenen ve yaygın uygulamaya da uygun düşen görüş, malın hukuken mükellefin mülkiyetinde bulunduğu müddetçe (fiziken nerede olursa olsun) **153 Ticari Mallar** hesabında izlenmesi, işlemin ikmali ile birlikte **621 Satılan Ticari Mallar Maliyeti** hesabına aktarılması yönündedir. Bir kısım meslek mensubu ise, malın Türkiye'deki bir depoya hiç girmemesi nedeniyle **157 Diğer Stoklar (Yolda Mallar)** hesabının kullanılmasını tercih etmektedir. Her iki yaklaşım da Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği hükümlerine aykırılık teşkil etmemekle birlikte, işbu kitapta tutarlılık bakımından **153 Ticari Mallar** hesabı esas alınacaktır.

> **Dönemsellik bakımından mühim bir husus:** Transit ticarete konu malın hangi hesap döneminin stoklarına dahil edileceği, malın fiziki devir tarihine göre değil, **alış faturasının düzenlendiği tarihe** göre belirlenir. Nitekim İdare, yurt dışı faturası 13.12.2013 tarihli olup devri 14.01.2014 tarihinde gerçekleşen millileşmemiş bir malın, faturanın düzenlendiği tarihi kapsayan **2013 yılı stoklarına** dahil edilmesi gerektiği yönünde görüş vermiştir (bkz. Bölüm 6.3, Özelge 6.3.1). Bu itibarla, dönem sonu envanter çalışmalarında transit ticarete konu malların alış fatura tarihleri titizlikle esas alınmalıdır.

5.2. Muamele 1 — Klasik Transit Ticaret Kayıtları

5.2.1. İktisap (Alış) Kaydı

Almanya'daki tedarikçiden 200.000 USD (46,00 TL kurundan 9.200.000 TL) bedelle emtia iktisap edilmiştir.

Tarih	Hesap	Borç (TL)	Alacak (TL)
15.03.2026	**153 Ticari Mallar**	9.200.000	
	320 Satıcılar (Yurt Dışı — Almanya)		9.200.000
	Açıklama: Almanya'dan transit ticarete konu emtia iktisabı (200.000 USD × 46,00 TL)		

5.2.2. Navlun ve Sigorta Giderinin Maliyete İlavesi

Tarih	Hesap	Borç (TL)	Alacak (TL)
20.03.2026	**153 Ticari Mallar**	184.000	
	329 Diğer Ticari Borçlar (Nakliye / Sigorta Firması)		184.000
	Açıklama: Muamele 1'e müteallik navlun ve sigorta gideri (4.000 USD × 46,00 TL)		

5.2.3. Devir (Satış) Kaydı

Hollanda'daki alıcıya 212.000 USD (46,60 TL kurundan 9.879.200 TL) bedelle devir gerçekleştirilmiştir.

Tarih	Hesap	Borç (TL)	Alacak (TL)
18.04.2026	**120 Alıcılar (Yurt Dışı — Hollanda)**	9.879.200	
	601 Yurt Dışı Satışlar		9.879.200
	Açıklama: Hollanda'ya transit ticaret kapsamında devir (212.000 USD × 46,60 TL) — KDV hesaplanmamıştır (KDVK m.1, m.6)		

5.2.4. Satılan Malın Maliyetinin Kaydı

Tarih	Hesap	Borç (TL)	Alacak (TL)
18.04.2026	**621 Satılan Ticari Mallar Maliyeti**	9.384.000	
	153 Ticari Mallar		9.384.000
	Açıklama: Muamele 1'e konu emtianın maliyetinin (9.200.000 + 184.000) gelir tablosuna aktarımı		

5.3. Muamele 2 — KDVK m.16/1-c Antrepo Teslimi Kayıtları

5.3.1. İktisap Kaydı

Tarih	Hesap	Borç (TL)	Alacak (TL)
05.05.2026	**153 Ticari Mallar**	2.760.000	
	320 Satıcılar (Yurt Dışı)		2.760.000
	Açıklama: Mersin gümrük antreposunda muhafaza edilmek üzere emtia iktisabı (60.000 USD × 46,00 TL)		

5.3.2. Devir Kaydı (Türkiye'de Yerleşik Alıcıya)

Tarih	Hesap	Borç (TL)	Alacak (TL)
22.05.2026	**120 Alıcılar — (Y) Sanayi A.Ş.**	3.200.000	
	600 Yurt İçi Satışlar		3.200.000
	Açıklama: Antrepodaki emtianın millileştirilmeksizin (Y) Sanayi A.Ş.'ye devri — KDVK m.16/1-c istisnası tatbik edilmiş, faturada KDV hesaplanmamıştır		

5.3.3. Maliyet Kaydı

Tarih	Hesap	Borç (TL)	Alacak (TL)
22.05.2026	**621 Satılan Ticari Mallar Maliyeti**	2.760.000	
	153 Ticari Mallar		2.760.000

Muamele 2 kârı (600 – 621): 3.200.000 – 2.760.000 = **440.000 TL**

> **Mühim not:** İşbu muamelenin 600 (Yurt İçi Satışlar) hesabında izlenmesi tercih edilmiştir; zira alıcı Türkiye'de yerleşiktir. Muamele 1 ve Muamele 3'ün ise 601 (Yurt Dışı Satışlar) hesabında izlenmesi, kurumlar vergisi beyannamesi tanziminde hangi kazanç kaleminin KVK m.10/1-i indirimine konu edilebileceğinin (bkz. Bölüm 3 Ek, E.3.3) tespitini kolaylaştırması bakımından tarafımızca tavsiye olunur
> .

5.4. Muamele 3 — Yurt Dışı Aracılık Kaydı

5.4.1. Komisyon Gelirinin Tahakkuku

Tarih	Hesap	Borç (TL)	Alacak (TL)
10.06.2026	**120 Alıcılar (Aracılık — İspanya / Mısır Tarafları)**	1.111.200	
	602 Diğer Gelirler (Aracılık / Komisyon Geliri)		1.111.200
	Açıklama: İspanya-Mısır arası mal alım-satımına aracılıktan sağlanan komisyon geliri (24.000 USD × 46,30 TL)		

5.4.2. Aracılığa Müteallik Giderin Kaydı

Tarih	Hesap	Borç (TL)	Alacak (TL)
12.06.2026	**760 Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (Haberleşme / Danışmanlık)**	69.450	
	320 / 329 Satıcılar / Diğer Ticari Borçlar		69.450

Muamele 3 kârı (602 – 760): 1.111.200 – 69.450 = **1.041.750 TL**

5.5. Genel Yönetim Gideri ve Dönem Sonu Kayıtları

5.5.1. Genel Yönetim Gideri

Tarih	Hesap	Borç (TL)	Alacak (TL)
31.12.2026	**770 Genel Yönetim Giderleri**	250.000	
	102 / 320 / 335 Bankalar / Satıcılar / Personele Borçlar		250.000

5.5.2. Gelir Tablosu Hesaplarının 690'a Devri (Dönem Sonu Kapanış)

Tarih	Hesap	Borç (TL)	Alacak (TL)
31.12.2026	**601 Yurt Dışı Satışlar**	9.879.200	
	600 Yurt İçi Satışlar	3.200.000	
	602 Diğer Gelirler	1.111.200	
	690 Dönem Kârı veya Zararı		14.190.400
Tarih	**Hesap**	**Borç (TL)**	**Alacak (TL)**
31.12.2026	**690 Dönem Kârı veya Zararı**	12.463.450	
	621 Satılan Ticari Mallar Maliyeti		12.144.000
	760 Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri		69.450
	770 Genel Yönetim Giderleri		250.000

Ticari Bilanço Kârı (690 bakiyesi): 14.190.400 – 12.463.450 = **1.726.950 TL**

5.5.3. Kurumlar Vergisi Karşılığı Kaydı

Bölüm 3 Ek, E.3.4'te hesaplanan 115.198 TL tutarındaki kurumlar vergisi için:

Tarih	Hesap	Borç (TL)	Alacak (TL)
31.12.2026	**691 Dönem Kârı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılıkları**	115.198	
	370 Dönem Kârı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılıkları		115.198

5.5.4. Tahsilat, Tediye, Geçici Vergi ve Kapanış Kayıtları

Kayıt setinin tamamlanması ve bilhassa KVK m.10/1-i indiriminin şartı olan kazancın Türkiye'ye transferinin defter kayıtlarıyla tevsiki bakımından, dövizli alacak ve borçların hesap dönemi sonuna kadar banka kanalıyla tahsil ve tediye edildiği, kurların işlem tarihlerinden itibaren değişmediği farz olunmuştur. Bakiyeler dönem sonuna açık kalsaydı, VUK m.280 uyarınca dönem sonu değerlemesi yapılması ve doğan farkların 646 / 656 hesaplarına intikali zaruri olurdu (bkz. Bölüm 3.3 ve 5.6).

Tarih	Hesap	Borç (TL)	Alacak (TL)
Muhtelif	102 Bankalar (Döviz Tevdiat / Vadesiz)	14.190.400	
	120 Alıcılar (Muamele 1, 2 ve 3)		14.190.400

Tarih	Hesap	Borç (TL)	Alacak (TL)
Muhtelif	320 / 329 Satıcılar / Diğer Ticari Borçlar	12.213.450	
	102 Bankalar		12.213.450

5.5.1'de kaydedilen 250.000 TL tutarındaki genel yönetim giderinin karşılığı, mezkûr kayıtta gösterilen 102 / 320 / 335 hesapları üzerinden ayrıca ödenmiştir.

2026/II. dönem geçici vergisinin (Örnek 3.5) tahakkuk ve ödemesi:

Tarih	Hesap	Borç (TL)	Alacak (TL)
17.08.2026	193 Peşin Ödenen Vergiler ve Fonlar	122.205	
	102 Bankalar		122.205

Dönem kârının kapanışı ve verginin ayrıştırılması (5.5.3'teki karşılık kaydıyla birlikte):

Tarih	Hesap	Borç (TL)	Alacak (TL)
31.12.2026	690 Dönem Kârı veya Zararı	1.726.950	
	691 Dönem Kârı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılıkları (-)		115.198
	692 Dönem Net Kârı veya Zararı		1.611.752

Tarih	Hesap	Borç (TL)	Alacak (TL)
31.12.2026	692 Dönem Net Kârı veya Zararı	1.611.752	
	590 Dönem Net Kârı		1.611.752

Yıllık beyannamenin verilmesini müteakip (2027 Nisan), ödenen geçici verginin mahsubu ve artan kısmın iade alacağına alınması (bkz. Bölüm 3 Ek, E.4):

Tarih	Hesap	Borç (TL)	Alacak (TL)
30.04.2027	370 Dönem Kârı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılıkları	115.198	
	136 Diğer Çeşitli Alacaklar (Geçici Vergi İade Alacağı)	7.007	
	193 Peşin Ödenen Vergiler ve Fonlar		122.205

> **Mühim:** 102 hesabına banka kanalıyla giren satış bedelleri, kazancın Türkiye'ye transferinin (KVK m.10/1-i şartı) birincil tevsik vasıtasıdır; banka dekontları ile döviz alım belgelerinin, bir inceleme talebinde ibraz edilmek üzere muhafazası zaruridir.

5.6. Sıkça Vaki Olan Hatalar ve Risk Sahaları

- Transit ticarete konu emtianın hangi stok hesabında (153 veya 157) izleneceği hususunda şirket içi tutarlılığın sağlanmaması
- Yurt dışına yapılan satışların 600 (Yurt İçi Satışlar) hesabında, Türkiye'deki alıcıya yapılan m.16/1-c tesliminin ise 601 (Yurt Dışı Satışlar) hesabında sehven ters kaydedilmesi — bu, KVK m.10/1-i indirimine konu kazancın tespitinde karışıklığa yol açabilir
- Faturada sehven KDV hesaplanması
- Döviz cinsinden alacak/borçların dönem sonu değerlemesinin (kur farkı) ihmal edilmesi
- Müşterek genel yönetim giderlerinin, indirime konu olan ve olmayan kazanç kalemleri arasında makul bir dağıtım anahtarıyla paylaştırılmaması; indirimin brüt kazanç üzerinden hesaplanması (bkz. Bölüm 3 Ek, E.3.3)

Bölüm 5 Hulâsa Tablosu

Muamele	Kullanılan Ana Hesaplar	Kâr (TL)
Muamele 1 (klasik transit ticaret)	153, 320, 329, 120, 601, 621	495.200
Muamele 2 (m.16/1-c antrepo teslimi)	153, 320, 120, 600, 621	440.000
Muamele 3 (aracılık)	120, 602, 760, 320/329	1.041.750
Toplam (genel yönetim gideri öncesi)		**1.976.950**

Müteakip bölümde, kitabın Bölüm 2, 3 ve 4'te atıf yapılan özelgeler konu bazında derlenerek okuyucunun hızlı başvurusuna sunulacaktır.

6. BÖLÜM
ÖZELGE DERLEMESİ (KONU BAZLI)

İşbu bölümde derlenen özelgeler, Gelir İdaresi Başkanlığı'nın kamuya açık özelge sisteminden tarafımızca tespit edilmiş olup, her özelgenin **olay özeti** ile **sonuç bölümü** kendi ifademizle özetlenmiştir. Mükelleflerin, somut olaylarına uygulanabilirliği teyit etmek üzere özelgelerin tam metnine GİB Özelge Sistemi (www.gib.gov.tr) üzerinden ulaşmaları tavsiye olunur. Kurumlar vergisine ilişkin özelgeler, Bölüm 3'te izah olunan **7582 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği 2026 öncesi döneme** aittir; işbu özelgelerdeki "kazancın kurum kazancına dahil edileceği" yönündeki tespitler ticari bilanço kârının belirlenmesi bakımından hâlen geçerli olmakla birlikte, 2026 sonrası dönemde bu kazancın %95/%100'ünün matrahtan tenzil edilebileceği (KVK m.10/1-i) unutulmamalıdır.

6.1. KDV'ye İlişkin Özelgeler

Özelge 6.1.1 — Yurt dışından alınan malın Türkiye'ye getirilmeden yurt dışında satılması (KDV konusu)

Alan	İçerik
İdare	Bursa Vergi Dairesi Başkanlığı, Gelir Kanunları Grup Müdürlüğü
Kanun	3065 sayılı KDV Kanunu
Tarih / Sayı	10.01.2024 tarih ve 45404237-130[I-19-22]-9300 sayılı
Olay Özeti	Şirket, Almanya'da mukim bir firmadan satın aldığı şampuanları, malı Türkiye'ye hiç getirmeksizin, Almanya'daki üretici firmanın fabrikasından müşteri tarafından teslim alınmak suretiyle yine Almanya'da mukim bir müşteriye satmaktadır. Almanya vergi mevzuatına göre hem alış hem satış işleminde %19 KDV doğduğunu belirterek, işlemin transit ticaret kapsamında değerlendirilip değerlendirilmeyeceğini ve yüklenilen KDV'nin akıbetini sormuştur.
Sonuç	İdare, malların teslim anında Türkiye'de bulunmaması (KDVK m.6/a) nedeniyle, Almanya'da satın alınan malların Türkiye'ye getirilmeksizin Almanya'da yerleşik bir şirkete satılması işleminin, **teslimin Türkiye'de gerçekleşmemesi sebebiyle KDV'nin konusuna girmediğini** ifade etmiştir. Yüklenilen KDV bakımından ise İdare, **"yurt dışında mukim işletmelerden yurt dışında satın alınan emtialar nedeniyle yüklenilen ve söz konusu işletmeler tarafından adınıza düzenlenen faturalarda (veya ilgili ülke vergi mevzuatına göre muteber bir belgede) ilgili ülke mevzuatı dahilinde hesaplanarak yer verilen KDV'nin, bahse konu emtianın maliyet bedelinin tespitinde dikkate alınması gerektiği"** görüşünü vermiştir.

Alan	İçerik
Değerlendirme	Mezkûr tespit, ilgili ülke mevzuatı uyarınca *yurt dışında* ödenen KDV'ye münhasırdır; bu KDV indirim konusu yapılamaz, emtianın maliyetine intikal ettirilir. Transit ticarete müteallik olarak *Türkiye'de* ifa edilen yan hizmetler (nakliye, gümrük müşavirliği, danışmanlık vesaire) dolayısıyla yüklenilen Türk KDV'sinin indirimi meselesi (KDVK m.30) özelgede ele alınmamıştır (bkz. Bölüm 2.6).
İlgili Bölüm	Bölüm 2.1; 2.6

Özelge 6.1.2 — Antrepodan transit ticaret kapsamında ihraç kayıtlı temin edilen malın ihracının tevsiki

Alan	İçerik
İdare	İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı, Mükellef Hizmetleri KDV Grup Müdürlüğü
Kanun	3065 sayılı KDV Kanunu
Tarih / Sayı	04.03.2019 tarih ve 39044742-010-190850 sayılı
Olay Özeti	C tipi gümrük antreposu sahibi mükellef, transit ticaret kapsamında antrepo alanına kabinsiz traktör getirmiş; ihraç kayıtlı olarak yurt içinden satın aldığı kabini TIR karnesi ile antrepo alanına gönderip montajını yaparak "kabinli traktör" olarak ihraç etmiştir. Yurt içinden ihraç kayıtlı alınan kabinin, ihracat teslimi olarak kabul edilip edilmeyeceğini sormuştur.
Sonuç	İdare, KDVK m.11/1-c kapsamında tecil-terkin uygulamasının, ihracatçının malı imalatçının teslim ettiği şekilde ihraç etmesini gerektirdiğini; ihraç kayıtlı olarak yurt içinden temin edilen traktör kabinlerinin, transit ticaret kapsamında yurt dışından getirilen traktörlere monte edilmek üzere gümrük antreposu alanına gönderilmesi işleminin, **ihraç kayıtlı satışa konu malın ihracatı olarak kabulünün mümkün olmadığını** bildirmiştir.
Değerlendirme	İşbu özelge, transit ticaret ile ihraç kaydıyla teslim (tecil-terkin) rejimlerinin birbirinden farklı kurumlar olduğunu; bir malın transit ticarete konu diğer bir malın parçası hâline gelmesinin, o malı otomatik olarak "ihracat" saymaya yetmeyeceğini göstermesi bakımından önemlidir.
İlgili Bölüm	Bölüm 1.2, Bölüm 4.2

Özelge 6.1.3 — Transit ticaret yapan yabancı firmalara Türkiye'de verilen gümrük müşavirliği hizmeti

Alan	İçerik
İdare	Mersin Vergi Dairesi Başkanlığı, Mükellef Hizmetleri Grup Müdürlüğü
Kanun	3065 sayılı KDV Kanunu
Tarih / Sayı	04.01.2012 tarih ve B.07.1.GİB.4.33.15.01-2010-701-16-3 sayılı
Olay Özeti	Mükellef, ithalat ve ihracat yapan yerli/yabancı firmaların yanı sıra, Türkiye üzerinden transit geçiş yapan ve merkezi yabancı ülkelerde bulunan yabancı firmalara da Mersin Limanı'nda gümrük müşavirliği hizmeti vermektedir. Bu hizmetin hizmet ihracı sayılıp sayılmayacağını sormuştur.
Sonuç	İdare; bir hizmetin yurt dışındaki müşteri için yapılan hizmet (hizmet ihracı) sayılabilmesi için hizmetin yurt dışındaki bir müşteri için yapılması ve hizmetten yurt dışında faydalanılması gerektiğini (KDVK m.12/2) belirterek; transit ticaret yapan yabancı firmalara Mersin Limanı'nda verilen gümrük müşavirliği hizmetinin, **hizmetin Türkiye'de verilmesi ve hizmetten Türkiye'de faydalanılması nedeniyle hizmet ihracı kapsamında değerlendirilemeyeceğini** ve genel hükümlere göre KDV'ye tabi tutulması gerektiğini bildirmiştir.
Değerlendirme	İşbu özelge, transit ticaretin kendisi KDV'nin konusuna girmese dahi, bu ticarete ilişkin olarak **Türkiye'de verilen ve Türkiye'de faydalanılan yan hizmetlerin** (gümrük müşavirliği, liman hizmetleri vb.) KDV'ye tabi olabileceğini göstermesi bakımından mühimdir. Bölüm 3'ün Ekindeki aracılık/komisyon örneğiyle (E.2) birlikte değerlendirilmelidir; zira hizmetin nerede ifa edildiği ve nerede faydalanıldığı, istisna bakımından belirleyicidir.
İlgili Bölüm	Bölüm 2.6, Bölüm 3 Ek (E.2)

Özelge 6.1.4 — Serbest bölge ve yurt dışı taşımacılık işlemlerinde KDV

Alan	İçerik
İdare	Kayseri Vergi Dairesi Başkanlığı, Mükellef Hizmetleri Grup Müdürlüğü
Kanun	3065 sayılı KDV Kanunu
Tarih / Sayı	16.11.2011 tarih ve B.07.1.GİB.4.38.15.01-KDV-20-871-123 sayılı
Olay Özeti	Kurumlar vergisi mükellefi, serbest bölge dışından serbest bölgeye yapılan; serbest bölgeden önce gümrük/liman antrepolarına, buradan da yurt dışına yapılan taşımacılık işinin KDV'ye tabi olup olmadığını sormuştur.

Alan	İçerik
Sonuç	İdare; KDVK m.14 ve 84/8889 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca, transit ve Türkiye ile yabancı ülkeler arasında yapılan taşıma işlerinin (yabancı ülkede başlayıp Türkiye'de sona eren, Türkiye'de başlayıp yabancı ülkede sona eren veya yabancı ülkede başlayıp Türkiye'den geçerek yabancı ülkede sona eren) KDV'den istisna olduğunu; buna karşılık serbest bölgelerin ithalat vergileri ve kambiyo bakımından Türkiye gümrük bölgesi dışında sayıldığını belirterek şu ayrımı yapmıştır: **Türkiye'den serbest bölgeye veya serbest bölgeden Türkiye'ye yapılan taşımacılık genel hükümlere göre KDV'ye tabidir; Türkiye'den yurt dışına yapılan taşımacılık ise KDVK m.14 kapsamında KDV'den istisnadır.**
Değerlendirme	İşbu özelge, transit ticaretin lojistik ayağında sık karşılaşılan bir tereddüdü gidermektedir: taşımacılığın istisna olup olmaması, güzergâhın hangi noktalar arasında olduğuna bağlıdır. Serbest bölge, Türkiye gümrük bölgesi dışında sayılsa da, Türkiye ile serbest bölge arasındaki taşımacılık uluslararası taşımacılık istisnasına girmez.
İlgili Bölüm	Bölüm 2.3, Bölüm 4.2.3

6.2. Kurumlar Vergisine İlişkin Özelgeler

Özelge 6.2.1 — Yurt dışından alınan malın Türkiye'ye getirilmeden yurt dışında satılması (kurum kazancı)

Alan	İçerik
İdare	Bursa Vergi Dairesi Başkanlığı, Gelir Kanunları Grup Müdürlüğü
Kanun	5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu
Tarih / Sayı	10.01.2024 tarih ve 45404237-130[I-19-22]-9300 sayılı (Özelge 6.1.1 ile aynı özelge)
Olay Özeti	Almanya'dan satın alınan malın Türkiye'ye getirilmeksizin yine Almanya'da mukim bir firmaya satılması işleminden elde edilen kazancın kurumlar vergisi karşısındaki durumu.
Sonuç	İdare; KVK m.3 uyarınca tam mükellef kurumların Türkiye içinde ve dışında elde ettikleri kazançların tamamı üzerinden vergilendirileceği, m.6 uyarınca safi kurum kazancının tespitinde GVK'nın ticari kazanç hükümlerinin uygulanacağı gerekçesiyle, tam mükellef şirketin yurt dışından satın aldığı emtiayı gerek yurt içindeki gerekse yurt dışındaki başka bir şirkete satmasından elde ettiği **kazancın kurumlar vergisi matrahına dahil edilmesi gerektiğini** ifade etmiştir.
Değerlendirme	İşbu özelge **2026 öncesi döneme** ait olup, kazancın ticari bilanço kârının tespitinde dikkate alınması yönündeki tespit hâlen geçerlidir; ancak 2026 sonrası dönemde bu kazancın %95'inin (İFM/endüstri bölgesinde %100'ünün) 7582 sayılı Kanun uyarınca matrahtan tenzil edilebileceği gözden kaçırılmamalıdır (bkz. Bölüm 3.4).
İlgili Bölüm	Bölüm 3.4.1 (tarihi uygulama)

Özelge 6.2.2 — Çin'den alınan malın internet sitesi (Amazon) aracılığıyla ABD'de satılması

Alan	İçerik
İdare	Zonguldak Vergi Dairesi Başkanlığı, Gelir, Kurumlar ve Diğer Vergiler Müdürlüğü
Kanun	5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu
Tarih / Sayı	16.06.2020 tarih ve 84695066-125[Kvk/6]-E.30905 sayılı
Olay Özeti	Şirket, Çin'den satın aldığı ürünleri Türkiye'ye hiç getirmeksizin transit olarak Amerika'ya sevk etmekte ve bir e-ticaret sitesi (Amazon) üzerinden satmaktadır. Ürünler, e-ticaret firmasının depolarında ücret karşılığı stoklanmakta, satıldığı anda platform tarafından faturası kesilerek müşteriye teslim edilmektedir. Şirket, platformdan satış faturası alamadığını, yalnızca satış raporu ve reklam gideri faturaları alabildiğini, platformun kesintiler sonrası bakiyeyi TL olarak banka hesabına gönderdiğini belirterek satış hasılatının nasıl beyan edileceğini sormuştur.
Sonuç	İdare; şirketin müşteri adına, malların satış tarihinden itibaren 7 gün içerisinde, **gerçek satış bedeli (platformca yapılan reklam, aracılık vb. kesintiler dahil) üzerinden fatura düzenlemesi** ve bu satışa ilişkin tutarın kurum kazancının tespitinde gelir olarak dikkate alınması gerektiğini bildirmiştir. Platformca yapılan kesintiler ise, şirket adına düzenlenecek fatura ya da ilgili ülke mevzuatına göre muteber bir belge ile tevsik edilmek kaydıyla gider olarak dikkate alınabilecektir.
Değerlendirme	İşbu özelge, e-ticaret platformları üzerinden yürütülen transit ticarette, hasılatın **brüt satış bedeli** üzerinden (kesintiler düşülmeden) tespit edilmesi ve kesintilerin ayrıca giderleştirilmesi gerektiğini göstermesi bakımından, dijital ticaret çağında büyük önem taşımaktadır.
İlgili Bölüm	Bölüm 3.1, Bölüm 5.2

6.3. Vergi Usul Kanunu'na İlişkin Özelgeler

Özelge 6.3.1 — Millileşmemiş malın hangi yıl stoklarında gösterileceği

Alan	İçerik
İdare	İzmir Vergi Dairesi Başkanlığı, Mükellef Hizmetleri Usul Grup Müdürlüğü
Kanun	213 sayılı Vergi Usul Kanunu
Tarih / Sayı	15.09.2015 tarih ve 67854564-1741-446 sayılı
Olay Özeti	Transit ticaret kapsamında 26.12.2013 tarihinde antrepoda bulunan ve yurt dışı faturasının düzenlenme tarihi 13.12.2013 olan millileşmemiş malın devri 14.01.2014 tarihinde gerçekleşmiştir. Mükellef, bu malın hangi yıl stoklarında gösterileceğini sormuştur.
Sonuç	İdare; VUK m.229, m.231/5 ve m.232 hükümleri çerçevesinde, satın alınan malların **faturanın düzenlendiği tarihi (13.12.2013) kapsayan 2013 yılı stoklarına dahil edilmesi gerektiğini** bildirmiştir.

Alan	İçerik
Değerlendirme	İşbu özelge, transit ticarette dönemsellik ve stok değerlemesi bakımından belirleyici tarihin **fatura tarihi** olduğunu; malın fiziki devir tarihinin (14.01.2014) değil, alış faturasının tarihinin esas alınacağını göstermesi bakımından muhasebe uygulaması için kritik öneme sahiptir (bkz. Bölüm 5.1).
İlgili Bölüm	Bölüm 3.1, Bölüm 5.1

Özelge 6.3.2 — Belge düzeni: fatura tipi ve e-arşiv (Bursa VDB özelgesinin VUK boyutu)

Alan	İçerik
İdare	Bursa Vergi Dairesi Başkanlığı, Gelir Kanunları Grup Müdürlüğü
Kanun	213 sayılı Vergi Usul Kanunu
Tarih / Sayı	10.01.2024 tarih ve 45404237-130[I-19-22]-9300 sayılı (Özelge 6.1.1 ile aynı özelge)
Olay Özeti	Almanya'dan Almanya'ya yapılan transit ticaret satışında, düzenlenecek faturanın tipi ve e-fatura / e-arşiv karşısındaki durumu ile yurt dışı alış belgesinde yer alan KDV'nin maliyete etkisi.
Sonuç	İdare şu tespitleri yapmıştır: (1) Şirketin Almanya'daki alıcıya düzenleyeceği fatura gümrük beyannamesi ekinde yer almayacağı ve teslim KDV'nin konusuna girmeyeceğinden, **"SATIŞ" fatura tipi ile "e-arşiv fatura" olarak düzenlenmesi** gerekmektedir. (2) Malın teslim tarihinden itibaren 7 gün içinde, gerçek satış bedeli (Almanya'da ödenen KDV dahil tutar) üzerinden fatura düzenlenmelidir. (3) Yurt dışı satıcı tarafından düzenlenen belgede yer alan ve ilgili ülke mevzuatına göre hesaplanan KDV, **emtianın maliyet bedelinin tespitinde dikkate alınacaktır** (VUK m.262). (4) Faturada, m.230'daki asgari bilgiler yer almak kaydıyla, faturanın esas niteliğini bozmayacak ilave bilgilere yer verilmesi mümkündür.
Değerlendirme	İşbu özelge, transit ticaret faturasının teknik düzeni (SATIŞ tipi + e-arşiv) ile yurt dışında ödenen ve indirilemeyen KDV'nin maliyete eklenmesi konusunda doğrudan yol gösterici olması bakımından uygulamada sıkça başvurulan bir kaynaktır (bkz. Bölüm 2.5, Bölüm 5.1).
İlgili Bölüm	Bölüm 1.6.4, Bölüm 2.5, Bölüm 5.1

6.4. Özelge Taraması Metodolojisi Hakkında Not

Mükelleflerin ve meslek mensuplarının, somut olaylarına en yakın özelgeyi tespit edebilmeleri için aşağıdaki arama stratejisi tavsiye olunur:

1. **GİB Özelge Sistemi** (www.gib.gov.tr) üzerinden "transit ticaret", "millileştirme", "antrepo teslimi", "transit ihracat" anahtar kelimeleriyle tarama yapılması,
2. Tespit edilen özelgenin **tarihinin**, işbu kitapta sıklıkla vurgulanan 2026 mevzuat değişikliği (7582 sayılı Kanun, 26 Seri No.lu Tebliğ) öncesine mi sonrasına mı ait olduğunun kontrol edilmesi,

3. 2026 öncesi tarihli özelgelerin **KDV ve gümrük vergisi bakımından hâlen geçerli** olduğu (bu alanlarda mezkûr tarihte esaslı bir değişiklik olmadığından), ancak **kurumlar vergisi indirimi bakımından güncel hükümlerle birlikte** değerlendirilmesi gerektiğinin gözetilmesi.

Bölüm 6 Hulâsa Tablosu

Özelge	İdare / Tarih	Temel Sonuç
6.1.1	Bursa VDB / 10.01.2024	Millileşmeden yurt dışında satış KDV'nin konusuna girmez
6.1.2	İstanbul VDB / 04.03.2019	Antrepodaki transit ticaret malına monte edilen kabin, ihraç kayıtlı satış sayılmaz
6.1.3	Mersin VDB / 04.01.2012	Türkiye'de verilip Türkiye'de faydalanılan gümrük müşavirliği hizmeti KDV'ye tabi (hizmet ihracı sayılmaz)
6.1.4	Kayseri VDB / 16.11.2011	Türkiye ↔ serbest bölge taşımacılık KDV'li; Türkiye → yurt dışı taşımacılık KDVK m.14 istisnası
6.2.1	Bursa VDB / 10.01.2024	Kazanç kurum kazancına dahildir (2026 öncesi; indirimle birlikte okunmalı)
6.2.2	Zonguldak VDB / 16.06.2020	E-ticaret satışında hasılat brüt bedel üzerinden; kesintiler ayrıca gider
6.3.1	İzmir VDB / 15.09.2015	Stok/dönem, fatura tarihi esas alınarak belirlenir
6.3.2	Bursa VDB / 10.01.2024	SATIŞ tipi + e-arşiv; yurt dışı KDV maliyete eklenir

Müteakip bölümde, kitabın tamamına ilişkin sıkça sorulan sorular ve pratik başvuru rehberi yer alacaktır.

7. BÖLÜM

SIKÇA SORULAN SORULAR VE PRATİK BAŞVURU REHBERİ

İşbu bölüm, kitabın müteaddit bölümlerinde tafsilen izah olunan hususların, meslek mensuplarının ve mükelleflerin uygulamada en sık karşılaştığı sorular etrafında hulâsa edilmesi maksadıyla tanzim edilmiştir. Her cevabın sonunda, konunun ayrıntılı işlendiği ilgili bölüme atıf yapılmıştır.

7.1. Kavramsal Sorular

S1 — Transit ticaret ile gümrük mevzuatındaki "transit rejimi" aynı şey midir?

Hayır. Transit ticaret, bir alım-satım (mülkiyet devri) muamelesidir; gümrük mevzuatındaki transit rejimi ise eşyanın gümrük gözetimi altında bir noktadan diğerine fiziken taşınmasıdır. Aynı coğrafi güzergâh, mülkiyet devri olup olmamasına göre iki farklı hukuki niteliğe bürünebilir. *(bkz. Bölüm 1.2)*

S2 — Transit ticaret bir ödeme şekli midir?

Hayır. Transit ticaret, malın hukuki statüsüne (millileşmemesine) ilişkin bir kavramdır. Akreditif, mal mukabili, peşin ödeme gibi her türlü ödeme yöntemiyle gerçekleştirilebilir. *(bkz. Bölüm 1.7)*

S3 — Her mal transit ticarete konu edilebilir mi?

Hayır. Uluslararası anlaşmalarla ticareti yasaklanmış mallar ile Ticaret Bakanlığı'nın madde politikası itibarıyla uygun görmediği mallar transit ticarete konu edilemez. İşleme başlamadan evvel bu kontrolün yapılması zaruridir. *(bkz. Bölüm 1.5)*

7.2. KDV'ye İlişkin Sorular

S4 — Transit ticaret KDV'den istisna mıdır?

Teknik olarak hayır — transit ticaret KDV'nin **konusuna hiç girmez** (KDVK m.1 ve m.6). "İstisna" ile "konu dışı" farklı hukuki kavramlardır. Sonuç itibarıyla her ikisinde de KDV ödenmez, ancak beyan usulleri farklıdır. *(bkz. Bölüm 2.1)*

S5 — Antrepodaki malı Türkiye'deki bir firmaya satarsam durum değişir mi?

Evet. Alıcı Türkiye'de yerleşikse, işlem artık saf transit ticaret değildir; bu, KDVK m.16/1-c kapsamında **gerçek bir istisnadır**. Bu ayrım, kurumlar vergisi indirimi bakımından da kritik sonuç doğurur (bu teslim, %95 indirime konu edilemez). *(bkz. Bölüm 2.2 ve Bölüm 3 Ek, E.3.3)*

S6 — Transit ticaret faturasında KDV hesaplar mıyım?

Hayır. Fatura KDV'siz, e-arşiv fatura olarak ve SATIŞ tipi + "351 – İstisna Olmayan Diğer" koduyla düzenlenir; İSTİSNA tipi, m.16/1-c kapsamındaki gerçek istisna teslimlerine mahsustur. *(bkz. Bölüm 2.5)*

S7 — Transit ticareti KDV beyannamesinde gösterir miyim?

Kural olarak konu dışı olduğundan gösterilmesi zorunlu değildir; ancak uygulamada, işlemin şeffaflığı ve gelir tablosu-KDV beyanı uyumu için 235 kodlu satırda ("Kısmi İstisna Kapsamına Giren İşlemler") beyan edilmesi yaygın bir tercihtir (yüklenilen KDV bakımından m.30/a tartışması için bkz. Bölüm 2.6). *(bkz. Bölüm 2.4)*

7.3. Kurumlar Vergisine İlişkin Sorular

S8 — Transit ticaret kazancı 2026'da nasıl vergilendirilir?

7582 sayılı Kanun'un 7 nci maddesiyle KVK m.10/1-i yeniden düzenlenmiş olup, transit ticaret ve yurt dışı aracılık kazancının **%95'i** (İstanbul Finans Merkezi katılımcıları ve Cumhurbaşkanınca uygun bulunan endüstri bölgelerinde faaliyet gösterenler için **%100'ü**) kurumlar vergisi matrahından indirilebilir. *(bkz. Bölüm 3.4.2)*

S9 — Bu indirimden yararlanmanın şartı nedir?

Temel şart, kazancın ilgili hesap dönemine ait kurumlar vergisi beyannamesinin verilmesi gereken tarihe kadar **Türkiye'ye transfer edilmiş olmasıdır.** Aracılık faaliyetinde ayrıca malların hem alıcısının hem satıcısının Türkiye'de bulunmaması gerekir. *(bkz. Bölüm 3.4.2)*

S10 — Kambiyo mevzuatı bedeli yurda getirmeyi zorunlu kılmıyor; o hâlde kazancı da getirmek zorunda mıyım?

Bu iki ayrı meseledir. Kambiyo mevzuatı bakımından **bedeli** yurda getirme zorunluluğu yoktur. Ancak kurumlar vergisi indiriminden yararlanmak istiyorsanız, **kazancı** (kâr unsurunu) beyanname verme tarihine kadar Türkiye'ye transfer etmeniz vergisel bir şarttır. Biri serbesti, diğeri vergisel bir koşuldur; karıştırılmamalıdır. *(bkz. Bölüm 4.5)*

S11 — Bu indirimle birlikte ihracat kazancına tanınan 5 puanlık indirimden de yararlanabilir miyim?

Hayır. Aynı kazanç için hem KVK m.10/1-i indiriminden hem de ihracat kazancına tanınan 5 puanlık indirimden **birlikte** yararlanılamaz (mükerrer indirim yasağı). *(bkz. Bölüm 3.4.2)*

S12 — Asgari kurumlar vergisi bu indirimi etkisiz kılar mı?

Hayır. 7582 sayılı Kanun'un 9 uncu maddesiyle KVK m.32/C'de yapılan düzenleme sayesinde, bu indirim asgari kurumlar vergisi matrahından da düşülebilmektedir; böylece teşvik, asgari vergi nedeniyle işlevsiz kalmaz. *(bkz. Bölüm 3.4.3)*

S13 — Bu indirimi geçici vergi dönemlerinde de uygulayabilir miyim? Evet. Geçici vergi matrahı, kurumlar vergisi matrahının tespitine ilişkin esaslara gö-

re belirlendiğinden indirim geçici vergide de dikkate alınır; asgari kurumlar vergisi kontrolünde de tenzil edilir. Tereddüt, kazancın henüz Türkiye'ye transfer edilmemiş olması hâlinde doğar: kanunun tanıdığı süre yıllık beyanname tarihine kadar işlediğinden indirimin uygulanabileceği tarafımızca mütalaa edilmekle birlikte, transferi şüpheli olan mükelleflerin ihtiyatlı davranması tavsiye olunur. **(bkz. Bölüm 3.4.4)**

S14 — Zararına transit ticaret yaparsam ne olur?

2008'den itibaren zararına satış (aleyhte fark) mümkündür. Bu durumda indirime konu bir kazanç oluşmayacağından m.10/1-i indirimi de uygulanmaz; ancak oluşan zarar, kurum kazancının tespitinde dikkate alınabilir. *(bkz. Bölüm 4.6)*

S15 — Dar mükellef bir firma Türkiye'de vergilendirilir mi?

Türkiye'de daimi temsilcisi veya işyeri yoksa, transit ticaret kazancı Türkiye'de vergilendirilmez; ilgili ülke mevzuatına tabidir. Çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmaları ayrıca gözetilmelidir. *(bkz. Bölüm 3.2)*

7.4. Gümrük Vergisine İlişkin Sorular

S16 — Transit ticarette gümrük vergisi öder miyim?

Hayır. Mal serbest dolaşıma sokulmadığından (millileşmediğinden) gümrük vergisi doğmaz ve gümrük beyannamesi de aranmaz. *(bkz. Bölüm 4.1)*

S17 — Malı Türkiye'deki bir antrepoya indirirsem beyanname gerekir mi?

Evet. Mal fiziken Türkiye'ye getirilip antrepoya indiriliyorsa, millileşmese dahi **antrepo beyannamesi** düzenlenmesi zaruridir. *(bkz. Bölüm 4.2.2)*

S18 — Transit ticaret KKDF ve damga vergisine tabi midir?

Hayır. Türkiye'ye ithalat gerçekleşmediğinden KKDF doğmaz; transit ticarete ilişkin belgeler de 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu Ek m.2/1-ç uyarınca damga vergisinden istisnadır. *(bkz. Bölüm 4.3)*

7.5. Muhasebeye İlişkin Sorular

S19 — Transit ticarete konu malı hangi hesapta izlerim? Mal, mülkiyetiniz süresince fiziken nerede olursa olsun 153 Ticari Mallar hesabında izlenebilir (bazı uygulamacılar 157 Diğer Stoklar (Yolda Mallar) hesabını tercih eder). İşlem tamamlanınca 621 Satılan Ticari Mallar Maliyeti'ne aktarılır. *(bkz. Bölüm 5.1)*

S20 — Yurt dışı satışı 601'de, Türkiye'deki alıcıya m.16/1-c teslimini 600'de izlemek neden önemli?

Bu ayrım, kurumlar vergisi beyannamesinde hangi kazancın %95 indirime tabi olduğunu (yurt dışı satış) ve hangisinin olmadığını (m.16/1-c teslimi) muhasebeden doğrudan takip edilebilir kılar. *(bkz. Bölüm 5.3)*

S21 — Alış ve satışta hangi kur kullanılır?

Genel uygulamada, alış faturalarında döviz satış kuru, satış faturalarında döviz

alış kuru dikkate alınır. Yurt dışı belgeler, belgenin düzenlendiği gün TCMB döviz alış kuruyla TL'ye çevrilerek kayda alınır (253 Sıra No.lu VUK Genel Tebliği). *(bkz. Bölüm 5.1; Bölüm 3.3)*

7.6. Hızlı Başvuru Tablosu — "Hangi Durumda Hangi Vergi/Yükümlülük Doğar?"

Durum	KDV	Kurumlar Vergisi	Gümrük Vergisi	Beyanname / Belge
Mal hiç Türkiye'ye girmeden yurt dışı → yurt dışı	Konu dışı	Kazanç vergiye tabi; %95/%100 indirim mümkün	Doğmaz	Fatura + sevk evrakı; KDV beyanı ihtiyari (235 — bkz. Bölüm 2.4)
Mal antrepoya indirilip yurt dışına satılıyor	Konu dışı	Kazanç vergiye tabi; %95/%100 indirim mümkün	Doğmaz (antrepo beyannamesi gerekir)	Antrepo beyannamesi + fatura
Antrepodaki mal Türkiye'deki firmaya (millileşmeden) satılıyor	İstisna (m.16/1-c)	Kazanç vergiye tabi; indirim uygulanmaz	Doğmaz	Fatura (KDV'siz)
Yurt dışı alım-satımına aracılık (taraflar Türkiye dışı)	Hizmet ihracı olabilir	Kazanç vergiye tabi; %95/%100 indirim mümkün	Doğmaz	Fatura + döviz alım belgesi
Mal fiziken Türkiye üzerinden transit geçiyor (mülkiyet devri yok)	—	—	Askıya alınır	Transit beyannamesi / TIR Karnesi

7.7. Uygulama Öncesi Kontrol Listesi (Özet)

- Mal, yasaklı/sınırlı mallar kapsamında mı? *(Bölüm 1.5)*
- Alıcı ve satıcı Türkiye dışında mı? (Aksi hâlde m.16/1-c veya indirim dışı durum) *(Bölüm 2.2, 3.4)*
- Fatura KDV'siz ve doğru fatura tipi/kodla mı düzenlendi? *(Bölüm 2.5)*
- Kurumlar vergisi indiriminden yararlanılacaksa, kazanç beyanname tarihine kadar Türkiye'ye transfer edildi mi? *(Bölüm 3.4.2, 4.5)*
- Mal antrepoya indirildiyse antrepo beyannamesi düzenlendi mi? *(Bölüm 4.2.2)*
- Muhasebe kayıtlarında yurt dışı/yurt içi satış ayrımı doğru yapıldı mı? *(Bölüm 5.3)*
- İlişkili taraf işlemi ise emsal bedel analizi yapıldı mı? *(Bölüm 3.6)*

SONSÖZ

İşbu eser, tek bir ticari muamelenin — malın Türkiye'ye uğramaksızın veya millileşmeksizin el değiştirmesinin — üç ayrı vergi kanunu karşısında büründüğü üç ayrı hüviyeti tek bir resimde toplamak iddiasıyla kaleme alındı. Varılan netice, baştaki iddiayı teyit eder mahiyettedir: transit ticaret, katma değer vergisinde bir "istisna", gümrükte bir "muafiyet", kurumlar vergisinde ise kendiliğinden işleyen bir "teşvik" değildir. Her boyutun kendine mahsus bir mantığı, belge düzeni ve risk haritası vardır; bu üçünü birbirine karıştırmak, uygulamada tesadüf edilen hataların hemen tamamının müşterek sebebidir.

Okuyucunun bu sayfayı çevirirken zihninde kalmasını arzu ettiğimiz üç hüküm cümlesi şudur. **Birincisi**, transit ticarette KDV hesaplanmamasının sebebi bir istisna hükmü değil, muamelenin verginin konusuna hiç girmemesidir; işbu ayrım, yüklenilen KDV'den beyan tercihine kadar bütün neticeleri tayin eder. **İkincisi**, 7582 sayılı Kanun'un getirdiği kazanç indirimi cömert olduğu kadar şartlıdır; kazancın süresinde Türkiye'ye transferi temin edilmeden ve indirime konu faaliyet müstakil hesaplarda ayrıştırılmadan bu indirime güvenmek, teşviki tarhiyata çevirebilir. **Üçüncüsü**, defter ve belge düzeni bu sahada şeklî bir külfet değil, mükellefin elindeki en kuvvetli müdafaa vasıtasıdır.

Eserin kaleme alındığı 2026 yılı, transit ticaretin vergi tarihinde bir dönüm noktasıdır. Kazancın %95'ine, belirli hâllerde tamamına varan indirim, Türkiye'nin coğrafi mevkiini bölgesel bir ticaret ve finans merkezine dönüştürme iradesinin vergi mevzuatındaki karşılığıdır. Mevzuatın bu istikamette gelişmeye devam edeceği anlaşılmakta; buna mukabil, teşvikin büyüdüğü yerde denetimin de aynı nispette derinleşeceği tecrübeyle sabittir. Bu kitabın satırları arasında tekrar eden ihtiyat tavsiyelerinin sebebi budur.

Vergi mevzuatı yaşayan bir bünyedir. Kitaptaki izahlar yayım tarihinde yürürlükte bulunan mevzuat, idari görüşler ve yerleşik uygulama esas alınarak kaleme alınmış olup, okuyucunun somut olayında güncel metinleri teyit etmesi, tereddütlü hâllerde İdare'den özelge talep etmesi ve mesleki müşavereden istifade etmesi zaruridir. İşbu eserdeki hiçbir değerlendirme, somut olaya mahsus mesleki müşavereye ikame değildir.

Eserin eksiklerinin ikmalinde en büyük pay, okuyucunun tenkidine aittir. Görüş, eleştiri ve katkılarınızı **aydinkoca@kocaymm.com** adresine iletmeniz, müteakip baskıların olgunlaşmasına doğrudan hizmet edecektir. Faydalı olması temennisiyle.

Aydın KOCA

E. Vergi Başmüfettişi — Yeminli Mali Müşavir · İstanbul, 2026

EKLER

EK-1: İLGİLİ MEVZUAT LİSTESİ

İşbu liste, kitabın kaleme alındığı tarih (Temmuz 2026) itibarıyla yürürlükte bulunan başlıca mevzuatı ihtiva etmektedir. Mevzuatın zaman içinde tadil edilebileceği gözetilerek, güncel metinlerin Resmî Gazete ve GİB kaynaklarından teyidi tavsiye olunur.

Kanunlar

Mevzuat	Konusu ile İrtibatı
3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu (m.1, m.6, m.11, m.16/1-c)	Transit ticaretin KDV karşısındaki durumu — verginin konusu, istisna
5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu (m.6, m.10/1-i, m.32, m.32/C)	Kurum kazancı, transit ticaret/aracılık kazancı indirimi, asgari kurumlar vergisi
213 sayılı Vergi Usul Kanunu (m.227, 229-232, 253, 257, mük.257)	Belgeleme, fatura düzeni, muhafaza ve ibraz yükümlülükleri
4458 sayılı Gümrük Kanunu	Gümrük rejimleri, transit rejimi, antrepo, gümrük vergisi
488 sayılı Damga Vergisi Kanunu (Ek m.2/1-ç)	Transit ticaret belgelerinin damga vergisi istisnası
4737 sayılı Endüstri Bölgeleri Kanunu	%100 indirim için endüstri bölgesi şartı
7412 sayılı İstanbul Finans Merkezi Kanunu	%100 indirim için İFM katılımcı belgesi şartı
7582 sayılı Kanun (RG 4/6/2026, S. 33270)	Transit ticaret/aracılık kazancı indirimini getiren temel düzenleme (m.7, 8, 9)

Cumhurbaşkanı Kararları ve Tebliğler

Mevzuat	Konusu ile İrtibatı
26 Seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği (RG 4/7/2026, S. 33300)	7582 sayılı Kanun'un uygulama usul ve esasları — somut örnekler
1 Seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği	Kurumlar vergisi genel uygulama (26 Seri No.lu Tebliğ ile değişik)
KDV Genel Uygulama Tebliği	KDV istisna ve konu dışılık uygulaması
(Mülga) 93 Seri No.lu KDV Genel Tebliği	Serbest bölge firmalarının mükellefiyet kaydı — tarihî dayanak; esas, yerleşik uygulama olarak sürmektedir (bkz. Bölüm 2.3)
253 Sıra No.lu VUK Genel Tebliği	Yurt dışı belgelerin kayda alınması, kur uygulaması

Mevzuat	Konusu ile İrtibatı
459 Sıra No.lu VUK Genel Tebliği	Tahsilat/tediyelerin finansal kurumlar aracılığıyla yapılması
İhracat Yönetmeliği (RG 6/6/2006, S. 26190) (m.4/n, m.13/3)	Transit ticaretin tanımı ve yasaklı mallar
İhracat, Transit Ticaret ve Döviz Kazandırıcı Faaliyetlerde Vergi, Resim ve Harç İstisnası Hakkında Tebliğ (İhracat: 2017/4)	Transit ticaretin finansmanında kullanılan kredilerin istisnası
Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar'a İlişkin Tebliğ (No: 2008-32/34)	Kambiyo mevzuatı — bedelin yurda getirilme serbestisi

EK-2: ÖRNEK BELGE ŞABLONLARI

Aşağıdaki şablonlar, uygulamaya kılavuzluk etmek maksadıyla basitleştirilmiş örnekler olup, somut olayda ilgili mevzuatın şekil şartlarına (VUK m.230 vb.) göre uyarlanmalıdır.

EK-2.1: Transit Ticaret Satış Faturası (Basitleştirilmiş Örnek)

(M) DIŞ TİCARET A.Ş.	[Adres] — [Vergi Dairesi] — [VKN]
Fatura tipi	SATIŞ (e-arşiv) — KDV kodu: 351
Fatura no	TT2026000001
Fatura tarihi	18.04.2026
Alıcı (Buyer)	[Hollanda'da mukim alıcı firma unvanı]
Alıcı adresi	[Yurt dışı adres]
Açıklama (Description)	Transit ticaret — mal Türkiye'ye ithal edilmemiştir / Transit trade sale — goods not imported into Türkiye
Menşe (Origin)	Almanya
Varış (Destination)	Hollanda

EK-2.2: Faturada Bulunması Tavsiye Edilen Asgari Unsurlar

- Fatura tipinin doğru seçilmiş olması: saf transit ticarette SATIŞ + 351 kodu (e-arşiv); m.16/1-c tesliminde İSTİSNA + ilgili istisna kodu
- İngilizce açıklama (yurt dışı taraf için) ve KDV'nin sıfır gösterilmesi
- Malın menşe ve varış ülkelerinin açıkça belirtilmesi
- İşlemin transit ticaret mahiyetinde olduğuna dair ibare (beyannamelerde bu ibare bulunmadığından fatura düzeyinde tevsik önem taşır — bkz. Bölüm 4.2.2)
- VUK m.230'daki şekil şartları (tarih, seri-sıra no, taraf bilgileri vb.)

EK-3: KAVRAM SÖZLÜĞÜ

Kavram	Açıklama
Antrepo	Gümrük gözetimi altındaki eşyanın, gümrük vergileri askıya alınmış hâlde muhafaza edildiği depo. Antrepodaki mal henüz millileşmemiştir.
Asgari kurumlar vergisi	Kurum kazancının belirli bir oranından (genel olarak %10) az vergi ödenememesini sağlayan taban vergi (KVK m.32/C).
Daimi temsilci / işyeri	Dar mükellefin Türkiye'deki faaliyetini yürüten sabit yer veya kişi; varlığı, kazancın Türkiye'de vergilendirilmesini belirler.
Dar mükellef	Türkiye'de kanuni ve iş merkezi bulunmayan, yalnızca Türkiye'de elde ettiği kazançları üzerinden vergilendirilen kurum.
Geçici depolama	Eşyanın gümrüğe sunulmasından sonra, bir gümrük rejimine tabi tutulana kadar geçici olarak bekletildiği statü.
İFM	İstanbul Finans Merkezi. Katılımcı belgesini haiz kurumlar, transit ticaret/aracılık kazancında %100 indirimden yararlanabilir.
KKDF	Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu. Transit ticarette ithalat gerçekleşmediğinden doğmaz.
Lehte / aleyhte fark	Transit ticarette satış bedelinin alış bedelinden yüksek (lehte) veya düşük (aleyhte/zararına) olması. 2008'den beri aleyhte fark da mümkündür.
Millileşme (serbest dolaşıma giriş)	Yabancı bir eşyanın, gümrük vergileri ödenip ithalat işlemleri tamamlanarak Türkiye gümrük bölgesinde serbestçe tasarruf edilebilir hâle gelmesi. Transit ticaretin temel şartı, malın millileşmemesidir.
Millileştirmeden teslim	Malın serbest dolaşıma sokulmaksızın el değiştirmesi; KDVK m.16/1-c'nin temel kavramı.
Muteber belge	Yurt dışındaki firmaların kendi ülke mevzuatına göre düzenlediği, Türk vergi mevzuatınca gider/maliyet belgesi olarak kabul edilebilen vesika.
Serbest bölge	Ülke sınırları içinde olmakla birlikte, gümrük ve kambiyo mevzuatı bakımından kısmen "yurt dışı" addedilen özel bölgeler.
Transit rejimi (gümrük)	Serbest dolaşıma girmemiş eşyanın, gümrük gözetimi altında Türkiye gümrük bölgesi içinde bir noktadan diğerine taşınması rejimi. Transit ticaretten farklıdır (bkz. Bölüm 1.2).

EK-4: KAYNAKÇA

Mevzuat

- 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu
- 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu
- 213 sayılı Vergi Usul Kanunu
- 4458 sayılı Gümrük Kanunu
- 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu
- 7412 sayılı İstanbul Finans Merkezi Kanunu
- 7582 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (RG 4/6/2026, S. 33270)
- 26 Seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği (RG 4/7/2026, S. 33300)
- İhracat Yönetmeliği (RG 6/6/2006, S. 26190)
- Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar'a İlişkin Tebliğ (No: 2008-32/34)

İdari Görüşler (Özelgeler)

- Bursa VDB, 10.01.2024 tarih ve 45404237-130[I-19-22]-9300 sayılı özelge (yurt dışından alınan malın Türkiye'ye getirilmeden yurt dışında satılması — KDV, KV, VUK/belge düzeni)
- İstanbul VDB, 04.03.2019 tarih ve 39044742-010-190850 sayılı özelge (antrepoda transit ticaret kapsamında ihraç kayıtlı temin edilen malın ihracının tevsiki)
- Mersin VDB, 04.01.2012 tarih ve B.07.1.GİB.4.33.15.01-2010-701-16-3 sayılı özelge (transit ticaret yapan yabancı firmalara verilen gümrük müşavirliği hizmetinin KDV karşısındaki durumu)
- Kayseri VDB, 16.11.2011 tarih ve B.07.1.GİB.4.38.15.01-KDV-20-871-123 sayılı özelge (serbest bölge ve yurt dışı taşımacılık işlemlerinde KDV)
- Zonguldak VDB, 16.06.2020 tarih ve 84695066-125[Kvk/6]-E.30905 sayılı özelge (Çin'den alınan malın internet sitesi aracılığıyla ABD'de satılması — KV)
- İzmir VDB, 15.09.2015 tarih ve 67854564-1741-446 sayılı özelge (transit ticaret kapsamında millileşmemiş malın hangi yıl stoklarında gösterileceği)

(Özelgelerin tam metinleri için GİB Özelge Sistemi — www.gib.gov.tr — esas alınmalıdır.) İşbu ekler bölümüyle birlikte kitap tamamlanmıştır. Mükelleflerin ve meslek mensuplarının, somut olaylarında güncel mevzuatı ve idari görüşleri ayrıca teyit etmeleri tarafımızca önemle tavsiye olunur.

DİZİN

Kavram	Bölüm / Alt bölüm
235 kodlu satır	2.4; 2.7; 7.2 (S7); E.2
26 Seri No.lu KV Genel Tebliği	3. Bölüm girişi; 3.4.2; EK-1
351 – İstisna Olmayan Diğer kodu	2.5.2; 7.2 (S6); EK-2.2
7582 sayılı Kanun	3. Bölüm girişi; 3.4.2; 3.4.3; EK-1
84/8889 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı	6.1.4
Aleyhte fark (zararına satış)	4.6; 7.3 (S14); EK-3
Antrepo beyannamesi	4.2.2; 4.8; 7.4 (S17); Hulâsa 4
Antrepo rejimi	1.2; 2.2; 4.2; EK-3
Aracılık (komisyonculuk) kazancı	3.4.2; E.1; 5.4; 7.3 (S8–S9)
Asgari kurumlar vergisi (KVK m.32/C)	3.4.3; E.3.5; 7.3 (S12); EK-3
Belge düzeni	1.6; 3.5; EK-2
Çifte vergilendirmeyi önleme anlaşması	3.2; 7.3 (S15)
Daimi temsilci / işyeri	3.2; 3.7; EK-3
Damga vergisi istisnası	4.3; 7.4 (S18); Hulâsa 4
Dar mükellef	1.3; 3.2; 7.3 (S15); EK-3
Dönemsellik ilkesi	3.1; 5.1; 6.3.1
e-arşiv fatura	1.6.4; 6.3.2; EK-2.2
e-fatura	1.6.4; 6.3.2
Emsallere uygunluk	3.6; 3.7
Endüstri bölgeleri (4737 s. Kanun)	3.4.2; EK-1
Faaliyet dışı gelirler (indirim kapsamı)	3.3; E.3.3
Fatura tanzim zorunluluğu (VUK m.232)	1.6.1; 2.5; Hulâsa 1
Geçici vergi dönemleri	3.4.4; 7.3 (S13); Hulâsa 3
Gümrük beyannamesi	1.4; 4.1; 7.4 (S16)
Gümrük Kanunu (4458 s.)	1.2; 4.1; 4.7; EK-1
Hizmet ihracı (KDVK m.11/1-a, m.12/2)	E.2; 6.1.3
İhracat Yönetmeliği (m.4/n, m.13/3)	1.1; 1.2; 1.5; EK-1
İhraç kayıtlı teslim (tecil-terkin)	6.1.2
İstanbul Finans Merkezi (7412 s. Kanun)	3.4.2; E.5; 7.3 (S8); EK-1; EK-3
İstisna – konu dışılık ayrımı	2.1; 2.2; 7.2 (S4); E.6
Kambiyo mevzuatı (2008-32/34)	4.5; 4.8; 7.3 (S10); EK-1
Kanunen kabul edilmeyen gider (KKEG)	E.1; E.3.2; E.4

Kavram	Bölüm / Alt bölüm
KDVK m.16/1-c	2.2; E.1; 5.3; 7.2 (S5); Hulâsa 2
KKDF	4.3; 7.4 (S18); EK-3
Kur farkı	3.3; 5.6; 7.5 (S21)
KVK m.10/1-i kazanç indirimi	3.4.2; E.3.3; 7.3 (S8–S12); EK-1
Millileşme (serbest dolaşıma giriş)	1.1; 1.3; 4.1; EK-3
Muhasebe hesapları (153 / 157)	5.1; 5.6; 7.5 (S19)
Muhasebe hesapları (600 / 601 / 602)	5.2; 5.3; 5.4; 7.5 (S20)
Muteber belge	2.7; 3.5; EK-3
Mükerrer indirim yasağı	3.4.2; 3.7; 7.3 (S11)
Ödeme şekli (akreditif, mal mukabili)	1.7; 7.1 (S2)
Özelge sistemi (GİB)	6. Bölüm; 6.4
Serbest bölge	1.4; 2.3; 4.2.3; 6.1.4; EK-3
Sevk evrakları	1.6.3; Hulâsa 1
Transfer fiyatlandırması	3.6; 3.7
Transit rejimi (gümrük)	1.2; 4.4; 7.1 (S1); EK-3
Transit ticaret formu (kaldırıldı)	1.6.2; Hulâsa 1
TRIM / TREX uygulaması	1.6.2
Türkiye'ye transfer şartı	3.4.2; 4.5; 7.3 (S9–S10)
Yasaklı ve sınırlı mallar	1.5; 4.8; 7.1 (S3)
Yüklenilen KDV (KDVK m.30)	2.6